

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгеим и Лышъхьэ Дмитрий Медведевым фэгушю

Адыгеим и Лышхъэу Тхаклы-
щынэ Аслъан Урысые Федераци-
ем и Правительствэ и Тхьаматэу
Дмитрий Медведевым кызыхъугъэр
ильэс 50 зэрэхъурэм фэшл фэгү-
шугагъ. Телеграммэм мырэуштэу кы-
шло: «Лъытэныгъэ ин зыфэсшырэ
Дмитрий Анатолий ыкьор! Укызыхъу-
гъэр ильэс 50 зэрэхъурэм фэшл гу-
фэбэныгъэ хэлъэу сыпфэгүшлэ!

Тэгшээсэньгэ ин зыхыл зэхэщаклоу узерэщытыр, лофэу узыфэгээ загэм хэшлыкышхо фууилэу, Хэгэгум кырыклоштымклэ пшээдэклыхэ ин зэрэпхырэп эклэми ашлэ. О пшыхэклэ уйлахэу хэлшыхээрэм ишуагэклэ хэхьоныгэм илофыгдохэр гэхьагэ хэлэу зэшлохыгэ мэхьух, Урысыем икээралыгэ гяпсыклэ мэпгэ үклэ дунаим шьхэклафэу тыхэгэгү кышчыфашырэм хэхьо.

Тиреспубликэ уналэ кыызэрэтеб-
гъэтырэм, Урысые Федерацием и
Правительствэ и Тхьаматэ иполно-
мочиехэр елолэнчъэу зэрэбгъэцаклэ-
хэрэм апае Адигеим шыпсэурэ цыф-
хэм шъхьэклафэ кыыпфашы.

Укызыхыгүзэ мафэм фэшл сыгу кыызделэу сыпфэлъало псауныгүзэ пытэ уилэу илгэсыбэ кызбгэшлэнэу, Урысыешхор джыри нахь зэтэггэ-псыхыагэ хьунум пае теклоныгга-клэхэм уакыфэфэклонэу!»

Ащ хэлэжыагэх УФ-м промышлен-
ностымклэ ыкли сатыумклэ и Мини-
стерствэ Темыр-Кавказ шольырымклэ
и Гъэлорышлэлэ ипашэу Ирина Воро-
ненкэр, АР-м и Къэралыгъо Совет —
Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарож-
нэр, федеральнэ инспектор тхьахэлэу
Лылуужу Адам, федеральнэ ыкли рес-
публикэ кьулыкхуэхэм, муниципальнэ
образованиехэм япашэхэр, нэмыкхэри.

АР-м и Лышъхъэ зэхэсыгъом пэ-
ублэ псалъэ кыышишызэ, УФ-м и Пре-

Рэзэныгъэ тхылъ кыфагъэхыгъ

Клэлэцкыкхуэ зипсауныгэккэ пыч зилэхэм я Дунэе творческэ фестивалэу «Шаг навстречу!» зыфилорэм изэхэщаклохэм Адыгеим и Пышхъхуэ Тхьаклушынэ Аслъан рэзэныгъэ тхыль кы-
фагъэхыгъ сэкьатныгъэ зилэхэм яфитыныгъэхэр щылэныгъэм
щыгъэцэклагъэ хъунхэмккэ ООН-м иконвенция кыдылътгъ-
хэрэр зэрэзэшлуихыгъэхэм, республикэм игъэцэккэккэ хабзэ
икъулыкхуэм лэпэлэсэныгъэ ин ахэлъу ялофшлэн зрагъэцэклагъ-
эм апае.

«Шаг навстречу!» зыфилорэ я VIII-рэ фестивалыр мы гъ-
мафэм Санкт-Петербург шыкыагъ ыки Урысыем ишъольыр
зэфъшъхъафхэм, лэкыб хэгъгухэм ащыпсэурэ клэлэцыкылухэу
зипсауныгъэ зэщыкыагъэхэм ащыщхэу нэбгырэ 400 фэдиз
кыыщызэрэугъоигъагъ. Адыгеим щыц нэбгыритф ащ хэлъ-
жъагъ. Тиклэлэцыкылухэм лъэныкъо зэфъшъхъафхэмкIэ дип-
ломхэр къафгагъэшоагъэх.

Адыгэ Республикэм и Лышххэз ипресс-къулыкъу

Комиссиет илпэрэ зэхэсыгъу

Промышленнэ продукциер хэбзэнчэу гээсеклогьэным пэуцужырэ комиссиеу Адыгеим щызэхашагьэм иапэрэ зэхэсыгьоу тыгьуасэ шылагьэм тхьамэтагьор щызэрихьагь Адыгэ Республикэм и Лышхьэу Тхьаклушынэ Аслъан.

зидент кыдыгъэкӀыгъэ унашӕм диштӕу мыщ фэдэ комиссие республикӕм зэрэцагътсыгъэр кылуагъ. Мы структурӕм иаппарат пӕцӕныгъэ дызрихъагът АР-м экономикӕ хӕхъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ иминистрӕу Лыхӕсӕ Махъмудӕ. Комиссием пшӕрылӕ шӕхъалӕу илӕштыр промысленнӕ продукциер хӕбзӕнчӕу гъезеклогъным пӕуцужыгъыгонӕм илофьгохэмкӀэ республикӕм игъӕцӕклӕкӀо хӕбзӕ кулыкъухӕр, федеральнӕ кулыкъухӕм ячӀылӕ органхӕр, общественнӕ объединениехӕр ыкӀи организациехӕр зӕдӕлӕжӕнхӕр ары.

— Зигугуь кэзтшыгыэ лъэныкъомкIэ хэбзэгъэуцугъэр, шапхъэу шыIэхэр зыукъохэрэр кыхыгъэщыгъэнхэм, ахэм пшэдэкIыжъ ягъэхыгыгъэным даклоу, псауныгъэмкIэ шынагъоу щыт продукция Адыгейм кырамышцэным тынаIэ тедгъэтын фæе. Ар зызэштукыкIэ, чыпIэ кыдгъэгъэкIахоемн тишулагъ ядгъэкышт, — кылуагъ Тхаклушынэ Аслъан.

Промышленные продукций хэбзэнчүү гээкелогъэным пэуцужыгъэнымклэ лофэу ашлэрэм, зэшлуахырэм кытегуычылагъ АР-м хэжэгүү клоц лофхэмклэ иминистрэ ипшээрълэхэр зыгъэцкэлэр Брантлэ Мурадин. Ащ кызырелуагъэм-клэ, мы гүмэкылгым идэгъэзыжбын кыдыхэлтыгагъу АР-м и МВД иунашкылэ оперативнэ-пэшлорыгъэш лоф-

тхьабзэхэу «Контрафакт» ыки «Алкоголь» зыфиохэрэр тишъолъыр шыкыуагэх. Ахэм кьаклэлъыкылоу уголовнэ лофитлу кызызуахыг. Аркь нэпцыр кхэзышышхэрэр ыки зыцэхэрэр кы-хгъэзгыгэнхэм пае улпъэклун 95-рэ зэхашагь, хэбзэгъэуцугьэр гьогогъуи 135-рэ аукъуагъэу кыыхагъэщыгь, шъон пытэу кьалахыгьэр тонни 2,6-м ехъу. Джац фэдэу чыдагъэм изытет епхыгъэ улпъэклунхыри рагъэклокыгэх. Интернетым иамалхэр кызфагъэфедзэ шапхъэхэм адимыштэрэ лэзэгъу уцхэр зыгъээзеклохэрэм апэуцужьыгъэным фэгъэхыгъэ дунэе лофтхьабзэм кыдыхэлъытагъэу бэдзэогъу мазэм оперативнэ-лпыхъун лофтхьабзэхэр Адыгейм шызэхашагэх. Зэклэмкы улпъэклун 17 шылагь, бздджэшлагъэ е хэбзэукъоныгъэ зарахьагъэу агъэунэфыгъэл. Чыдагъэм хэшлыкыгъэ продукцием изэхэтыклэ гъэунафыгъэнымклэ амалэу алэкълэпыр зэрэмаклэр, джырэ уахътэм ащ идэгъэзыжын лоф зэрэдашлэрэр М.Брантлэм кылуагь. Гуцылэм пае, бензиным е дизель гъэстыныпхъэм яэкспертизэ ашыным фэшл гъунагъу шьолъырхэм зафагъэзэн фаеу мэхъу, ащ ахъцэшхо пэлэхъэ.

Ирина Вороненкэм кызырэхигьэщы-
гьэмкӓ, УФ-м щызэхашэгъэ мыщ фэдэ
комиссием иапэрэ зэхэсыгъоу шылагъэм
аныхъ гүмэкыгъо зылдэшыӓ лъэныкъохэр

шагэнэфагьэх. Гушылэм пае, гьомы-
лэлхъэ промышленностыр пштэмэ,
шапхъэхэм адимыштэрэ продукциер бэу
зэрэщылэр нафэ. Ар дэгъэзыжыгыгъэ-
ным пае чыплэ продукцием икьыдэгъэ-
кын фэгъэзэгъэ пэстэуми loф адэшлэгъэн,
ахэм яепллыкIэхэр кьыдэльытэгъэн-
хэ фаеу ылытагъ.

Гьомылэлпхэ ыкли мыгьомылэлпхэ продукцием игьэээклонклэ Таможеннэ Союзом кыгьэуцурэ шапхэхэр чыплэ хызымэтшлэлпхэм зэрагыэцаклэрэм епхыгьэ улпэкьлүнхэм Адгееимклэ зэфрахысыжьэу фэхьугьэхэм кьызэрэугыогьэхэр нэужым тегушылагьэх. Роспотребнадзорым АР-мклэ и Гьэлорышлэлэ ипашэ ипшээрьлхэр зыгьэцэклэрэ Айтэк Мариет кьызэрилуагьэмклэ, продукциер техническэ шапхэхэм адештэмэ зэгьэшлэгъэным пэе 2015-рэ илпэсым имэзыхым республикэм ит объект 375-рэ ауллэкьлугь. Хэбзэгьэуцурэу гьогогы 58-рэ аукуагьэу кьыхагьэшлугь.

— Гумэклыгбоу кыуцухэрэр дэгэ-
зыжыггэнхэм тызэгүсэу loф дэтшэн
фае. Пшьэрыль хъхьалэр республи-
кэм кышчыдагэккырэ ыки кырашэ-
рэ продукциер шапхъэхэм адиштэу
шытыныр, анахъэу гьомылапхъэхэм
язьтет тыльпыпльэныр ары, — кылуаг
Тхьаклушынэ Аслан.

2015-рэ ильэсым комиссиём loф зеришлэцт планыр кызырэугоигыэхэм нэужым аштагь, зэхэсыгьом кышцалэ-тыгэ loфыгыохэм яхыгыэу унэшьо гьэнэфагыэхэри ашлыгыэх.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сүрэтыр А. Гүсевым тырихыгъ.

Къулыкъухэр зэкIэ зэдеIэжьхэзэ...

**Наркотикхэм апэш/уеклогъэнымклэ комиссиеу
АР-м щызэхашагъэм тыгуасэ зичэзыу зэхэсыгъо
иэгъ. Ащ тхьамэтагъор щызэрехьагъ АР-м и
Лпышъхьэу Тхьаклушынэ Аслъан.**

Наркотикхэр зыгэфедэхэрэм ыкi хэбзэнчэу зыгэ-зеклохэрэм апэшлуклогэным фытегэпсыхыгээ лофтхыбзэу кээбар жуггэм иамалхэм зэшлухахэрэм, наркотикхэм апышагэхэм социальнэ лэпылэгү ятыгэным, гурт ыкi про-

фессинальнэ еджапэхэм ачлэхэу наркотикхэр зыгэ-федэхэрэм якыхэгэщынклэ социальнэ-психологическэ тэстэу зэхашэгэагьэм зэфэхы-сыжыуу фэхэугэхэм, нэмыклэ-хэм аш шатегушылгэх.

Зэхэсыгьом кьызэрэщагуа-

гъэмкӀэ, Адыгэ республикэ наркологическэ диспансерым иучет непэ нэбгырэ 1854-рэ хэт. Илъэсым икхыхьагум ар нэбгырэ 1995-рэ зэрэхуыцтыгъэр. Илъэс 18-м джыри нэмысыгъэу учетым хэтэр нэбгыри 6. АР-м хэутын лӀфхэмкӀэ, лӀкӀыб къэралхэм ащыпсӀурэ тильэпкъэгъухэм адырӀэ зӀхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэбар жьугъям ималлхэмкӀэ и *(ИкӀэух ы 2-рэ н. ит).*

Къулыкъухэр зэкӀэ зедӀэжъхэзэ...

(ИкӀэух).

Комитет ипашэу Шхьэлэхъо Аскэр наркотикхэм апэшлуклогъэным фытегъэпсыхьагъэу телевидением, республикэ ыкӀи район гъэзетхэм къагъэлъэгъуагъэхэм ыкӀи къыхауыгъэхэм, Интернет нэкӀубгъохэм къарыхагъэхэм къатегушылагъ. Зэхэсыгъом хэлэжъхэрэр ащ зэрэцигъэгъозагъэхэмкӀэ, республикэ СМИ-хэм мы темэм икӀэгъэлъэгъонкӀэ пшӀэрылӀэу афагъэуцугъэр игъом ыкӀи икӀоу агъэцакӀэ. 2015-рэ ильэсыр къызиыхагъэм къыщыублагъэу пстӀумкӀи материал 360-м ехъу къыдӀэкӀыгъ. Ащ имызакъоу, наркотикхэм апэшлуклорэ социальнэ рекламэм изегъэушъомбгъуни комитетым лоф дешӀэ, видеоролик агъэхъа-зырыгъэу телевидением ар щӀкӀо, къалэм ичӀыплӀэ зэфӀэшхьафхэм банерхэр ашагъэуцугъэх.

Докладым ыуж зэхэсыгъом хэлэжъхэрэр яеплъыкӀэхэр къыралотыкӀыхэзэ, ныбжьыкӀэхэр непэ гъэзетхэм макӀэу зэ-ряджэхэрэм къыпкъырыкӀыхэзэ, нахьыбэу агъэфедэрэ Интер-

нетымкӀэ «гуцылӀгъу афэхъунхэу» нэкӀубгъохэр зэхэжъгъэнхэу игъоу алытагъ. АР-м и Лышхъэ профилактикэ лофшӀэным мэхъэнэ ин зэрилӀэм, ащ зегъэушъомбгъун фаеу зэрилӀытэрэм къыкӀигъэтхыгъ, шыкӀэ зэфӀэшхьафэу бгъэфедэмэ хушӀхэм зедӀагъушысӀэнхэу къарилуагъ.

Гурыт ыкӀи профессиональнэ еджапӀэхэм социальнэ-психологическэ тестированиер блӀкыгъэ 2014 — 2015-рэ ильэс еджэгъум ыкӀэр ары зыщызэхэжъагъэр. АР-м гъэсэныгъэмрэ шӀэныгъэмрӀэ иминистрӀэу ХъуажӀ Аминэт къызэрилуагъэмкӀэ, ащ пстӀумкӀи еджӀплӀ 147-рэ хэлэжъагъ, аныбжӀ ильэс 13-м ехъугъэу, ау ильэс 18-м шӀомыкӀыгъэу кӀэлэеджӀкӀо 19269-у ахэм ачӀэсым щыщӀэу 14203-мэ ар акӀугъ. АдрӀэхэм хэлэжъэнэу фӀамыехэр къахӀкӀыгъэх, ипсауныгъэ изытет ыпкӀ къыкӀыкӀэ хамыгъэлэжъагъэхэри ахӀэтых. УплӀэкӀунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкӀэ, нӀбгыри 128-р наркотикхэр е психотропнэ веществохэр зыгъэ-

федагъэхэм е зыгъэфедэхэрэм ахӀеплъытэмэ хушӀт. МинистрӀэм къызэрилуагъэмкӀэ, ахэм япсауныгъэ изытет ауплӀэкӀушӀт, зыщыкӀагъэхэм яӀэззӀытх. Социальнэ-психологическэ тестхэр 2009-рэ ильэсым къыщыублагъэу зэхэжъэх.

Республикэм ипашӀэ иеплъыкӀэ къырилотыкӀызэ, кӀэлэцӀыкӀлӀхэм, зыхӀэжъуагъэм яфитыныгъэхэр укӀуагъэ мыхъунхэм аналӀ тырагъэтынэу къафигъэпытагъ.

— Структурэхэр зэкӀэ зедӀэжъхэзэ мы лофым дӀэлэжъэнхэ фае, — къылуагъ ащ. — КӀэлэцӀыкӀлӀхэр наркотикхэм ащылуагъэмгъэнхэм, ахэм япсауныгъэ, ящыӀэныгъэ къэухъумӀэгъэным шӀэныгъэмрӀэ гъэсэныгъэмрӀэ Министрствэм имызакъоу, зэкӀэ къулыкъухэм лоф дашӀэн фае, тэ, хэбзэ органхэр, тышӀуиӀэпыӀэгъушӀытх. Зы нӀбгырэ ыпсэ къэдгъанэми, макӀэпышӀ, ар зыщышӀумыгъэгъушӀ.

Мыекъуапэрэ АдыгӀэкӀалэрэ наркотикхэм апэшлуклорэ лоф-тхьабзэу ащызэшлуахыхэрэми мы зэхэсыгъом щатегушылагъэх. **ХЪУТ НӀфсӀт.**

«Тавридер» агу рихьыгъ

Республикэу Къырым щы-клогъэ Дунэе форумэу «Таврида» зыфилорэм изӀэфэхьысжъхэм афӀэгъэхыгъэ пресс-конференцие мы мафӀэхэм щылагъ. Общественнэ движе-ниеу «Народнэ фронтым» и Адыгэ шӀольыр къутамэ иллы-клогъэу гъэзетэу «Адыгэ макъэм» икорреспондентэу ГьонӀжыкӀыо СӀэтэнае, къэбар агентствэу «Адыгея сегодня» зыфилорэм икорреспондентэу Дарья Варавэм, гъэзетэу «Советскэ Адыгеим» иобозревателэу Дмитрий Кизяновыр ащ хэлэжъагъэх.

Пресс-конференцием къыщыгуцылӀгъэ Дарья Варавэм журналистхэм ялекциехэм, мастер-классхэм шӀогъэшӀэгъонэу зэрядӀугъэр къылуагъ. НыбжьыкӀэхэм нӀлуасэ зерафӀхъугъэр, видеом лоф зэрэдӀпшӀэ-штым къытегушылӀгъэ Алексей Барыкиным мастер-класс нахъ къахигъэщыгъэх.

— Журналист сэнэхъатым

фӀэкъулайхэм талукӀагъ, — къылуагъ ГьонӀжыкӀыо СӀэтэнае. — Мы лофтхьабзэм сызэрӀэхэлэжъагъэм мэхъанэшхо есӀэты. СилофшӀэн ыпӀкӀэ щызгъэфедӀт шӀэныгъэхэр ащ щызгъотыгъэх, тӀуахӀтэ гъэшӀэгъонэу, шлуагъэ хӀлӀэу дгъӀекӀуагъэ.

ИлофшӀэгъухэм къалуагъэхэм адыригъаштӀэзэ, гуцылӀэр зыфагъэшӀошӀгъэ Дмитрий Кизяновым УФ-м и Къэралыгъо Думэ идепутатхэм, Общественнэ палатэм илофшӀлӀэхэм ыкӀи нӀмыкӀ цӀыф цӀэрылохэм адӀагу-щылӀэн, упчӀэ аритын амал зэри-лагъэр къылуагъ. Журналистым исӀнаушыгъэ зыкӀыӀэтынмкӀэ мыщ фӀэдэ зэхӀэхэм шлуагъэ къызэратырэр къыхигъэщыгъ.

лофтхьабзэм хэлэжъгъэ ныбжьыкӀэхэм афӀэдгъэзэгъэ упчӀэхэм джӀуагъхэр къаратыжыгъэх, къальӀэгъуэмкӀэ къыддӀэгъошагъэх.

АЛЫЙ Анжел.

СурӀэтыр лӀшъынэ АспӀан тырихыгъ.

«ӀэзаплӀэр чӀэхъагъум къыщӀежъэ»

МырӀушӀтэу зеджӀэгъэхэ зӀнӀкӀоку Урысыем хӀхъэрэ субъектхэм ащыкӀуагъ. Ахэм ащыпсӀэурэ цӀыфхэм ежъ-ежъырӀэу къащагъэнӀфагъ зирегистратурэ анахъ дӀэгъоу алыӀтэрэ поликлиникӀэр.

Адыгэ Республикэм зӀнӀкӀо-кӀур зыщыклогъэ уахӀтэм къы-клогъэ поликлиникӀэу ащ хӀла-жъхэрэм яфойехэм анкетэ-хэр ачӀлӀхъу цӀыфӀу мыхэм къакиӀуалӀэхэрэм регистратурэм илофшӀакӀэ уасэу фашӀырэр ахэм аратхӀэти, урнӀхэм ара-

дзӀштыгъэх. Мазэм зӀ а анкетэхэр аугъоихӀэти, псауныгъэр къэухъумӀэгъэнымкӀэ Министрствэм ахыштыгъэх.

ЗӀнӀкӀоку ыкӀэм фӀекӀуагъ, регистратурэ анахъ дӀэгъури къӀэнӀфагъ.

Ионыгъом и 10-м Мыекъо-

хъугъэм къыщымыуцунхэу зӀрашӀыгъырэр.

ЗӀнӀкӀокум республикэм иӀзӀплӀэ учреждение 21-рэ хэлэжъагъ, нӀбгырэ мини 6-м ехъумэ яеплъыкӀэхэр анкетэ-хэм къащӀауагъ.

Регистратурэ анахъ дӀэгъуи-цӀу цӀыфхэм къыхахыгъэхэм ащышӀых Адыгэ республикэ кли-ническэ стоматологическэ по-ликлиникӀэмрӀэ МыекъопӀэ район Гупчэ сымӀэджӀышӀмрӀэ яехэр.

(Тикорр.).

ГъогурыкӀоным ишӀапхъэхэр ашӀлӀнхэу

Станицэу Ханскэм дӀт гу-рыт еджапӀэу N 23-м апӀэрэ классым клогъэ кӀэлэеджӀкӀи 110-мэ Къэралыгъо автоинспекцием икӀулыкӀушӀлӀхъу ЦӀй Ро-залиерэ ТрӀэхъо БайзӀтӀэ гу-цылӀгъу афӀэхъугъэх. ЛӀэсры-клогъэ гъогум тӀрӀэзӀу зӀрӀэз-пырыкӀын фаем, гъогурыкӀоным ишӀапхъэхэм, щынӀгъончӀӀэным ибгырыпх, хӀушхъафыкӀыгъэ автокреслэм мэхъанэу яӀэм кӀэ-лӀэеджӀахӀохэр ашагъэгъозагъэх.

НӀужым Къэралыгъо авто-инспекцием икӀулыкӀушӀлӀхэм мӀэзахэм къыхӀжъыутӀхырэ стикерхэр шлухъафтынэу еджа-клогъэм аратыгъэх, ахэр зӀрӀэ-гъэфедӀштыр къафалотагъ. АпшӀэрэ классхэм арыс еджа-клогъэм гъогурыкӀоным ишӀап-

хъэхэр уукъохэ зӀрӀэмыхъуштыр къызылӀотыкӀырэ къӀэгъэлъэгъо-

ныр къашыгъ, фильмым еплӀыгъэх.

Щыгъуазэм макъэ къерӀэгъӀу

2015-рэ ильэсым Ионыгъом и 10-м сыхъатыр 22-м адӀажӀ автомобиль гъогоу «Мыекъуапэ — Джаджэ — Псыбай — ЗеленчукскӀэр» зыфилорэм ия 82-рэ километрэ дӀажӀ хыльӀэ-зӀжӀа автомобилым ируль лусыгъэу джыри амыгъэунӀафы-гъэр гъогум зӀпырыкӀыштыгъэу цӀыфӀу зытехъагъэм ащ лӀы-пытӀэу ыпсэ хӀкӀыгъ.

Ар зыльӀэгъуэм е ащ фӀэгъэхыгъэу къэбар горэм щыгъуазэм телӀӀӀу телефонхэу **53-90-02-мкӀэ, 59-61-39-мкӀэ** къытео-нэу. ЫцӀӀэ аушӀӀафшӀт.

Джыри квотэ 200

Адыгеим цӀыфӀу кӀыхъэрэм ипчъагъэ хӀхъо. УкраинӀмрӀэ СириемрӀэ къарытӀэджӀгъэ бырсырхэм ар нахъ япхыгъ. ТызхӀт ильэсым гражданствӀэ ямыӀэу е ӀӀкӀыб хӀгъӀэу къыкӀыгъэу нӀбгырэ 600-мэ квотӀэхэр агъэфедӀагъэх.

Ильэсым ыкӀэм нӀс зышӀхӀэ къезыхыжъхъыгъэ нӀб-гырэ 200 тиреспубликэ джыри къӀэкӀонхэу щыт. Ащ фӀэгъ-хыгъэ унашӀо Урысые Фе-дерацием и ПравительствӀэ зӀриштагъэр Адыгэ Респу-бликэм лӀӀӀкӀэ лофхӀэмкӀэ, ӀӀкӀыб къӀэралхэм ащыпсӀэ-рӀэ тилӀӀӀкӀэгъухэм адырӀӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи къэ-бар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ипашӀэу А. ШхъӀа-лахом къылуагъ. Квотэ зӀлӀ-хэм плӀӀӀэ гъӀнӀфагъэм къы-клогъэ Адыгеим щыпсӀунхэу амал агъоты.

КъӀахӀохэрэм Украинэм икӀыблӀэ-къокӀыплӀэ лӀӀӀныкӀыо ыкӀи Сирием щыпсӀурӀэ хӀ-

хӀс адыгӀэхэм ащышӀхэр ахӀ-этых. Ауужырэ лӀӀӀхъаным Ады-геим къӀӀӀжыгъэ тилӀӀӀ-кӀэгъухэм япчъагъэ 700-м нӀ-сыгъ. Федеральнэ миграци-оннэ къулыкӀум икӀутамэу Адыгеим щыӀэм макъэ къы-зӀригъӀурӀэмкӀэ, джырэ лӀӀ-хъаным Украинэм щышӀхэу нӀбгыри 5 — 15 тхъамафӀэ къӀс тиреспубликэ къехъӀх. ЛуганскӀэ ыкӀи ДонецкӀэ рес-публикӀэхэм ащыпсӀуэхэрэм язакъоу е яуагъохэр ягъу-сӀэхэу ашӀхъэ къырахыжъ-жы. Украинэм гражданскӀэ зао къызыщӀежъагъэм ыуж тӀэ тиреспубликэ изакъоу нӀб-гырэ мини 6 фӀӀӀз къӀӀӀ-жыгъэхэу щӀӀсӀуэх.

Сыд фэдиз уахъта врачым ищыклагъэр?

Цыфэу поликлиникэм кIуагъэм иучастковэ врач ащ уахътэу кытыригъэкIодэн фаер зыфэдисым тIэкIу шIагъэ зытегушылэхэрэр. Мары УФ-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкIэ и Министерствэ джы ыухэсыгъ лъэныкъоу зэрылажьэрэм елы-тыгъэу зы нэгырэм врачым уахътэу «ритын» фаер зыфэдисыр.

Джы амбулаторнэ шыклэм тетуу цыфхэм ялэзэрэ педиатрэхэм ыкйи терапевтхэм зы нэбгырэм тырагыэкюдэн фаер, гурытымклэ, такыкь 15. «Унэгъо врач» зыфалохэрэм — такыкь 18, неврологхэмрэ гинекологхэмрэ — такыкь 22-рэ. Офтальмологхэм такыкь 14 «аратыгъ», оториноларингологхэм — 16.

Врачым дэж члэхьэгээ сымаджэм имедицине картэ дэ-тхэгэным, рецепт ащ кыы фитхыкыгыэным тырагыэк-ло-дэн фаеу шапхэхэм кыагэ-нафэрэр такыкыи 5 — 7. Ятлонэрэ кыэклогум врачым сымаджэм уахтэу «ритырэр» такыкыи 10 — 15. Мы чыплэм кыычылыгээн фае УФ-м пса-уныгыэр кээуэхумэгэнымклэ и Министерствэ ыухэсыгыэ шапхэу зигугу кээтшыхэрэр узышлөктын умылэкыштхэу зэрэчымытхэр, ахэр реком-ендациех нылэп. Етлани нахы-

бау ахэм алыплъэн, зышлэн
фаехэр лэзаплэхэм япачэхэр
ары, яврачхэм ялофшлэгү уах-
тэ нахь шуаггэ кытэу зэхэ-
щэгъэным, специалист пчъаггэу
ящыклэгъэщтыр гъэнэфэгъэ-
ным ыкIи врачым илофшлэн
ифэшъуашэм тетэу ыгъэцэкI-
ным фэшI сымаджэу ыдэгъэ
кьэкIуаггэм тыригъэкIодэн фэе
уахътыр зэгъэшIлэгъэным фэшI.

Псауныгэр кээххумэгэ-
нымкэ Министерствэм кыизэ-
рэшихагэщырэмкэ, цыфым
ипсауныгэ изытет елытыгэу
ащ тыригэкүдэшт уахтэр

зыфэдиэын фаер врачыр ары
къэзыгъэнафэрэр.

Уахтэу сымаджэм «ратын»
фаем епхыгээ рекомендаци-
хэр специалист ээфшэьхафи-
блым афагээнэфэгэх (ахэр
ыпшээклэ кыыщытгыэх). Джы
«чэзыур» зынэсылхтэр кардио-
логхэр, эндокриноложхэр ыклэ
стоматологхэр ары. А специ-

вам. Ащыгум
ащ къыхи-
гъэщыгагъ
ыпшэклэ
зигугъу
къэтшыгъэ
специалист-
хэм уахшлэ-
гъу уахътэ щы-
щэу сымаджэм ты-

нахь ныбжьыкӀэхэу поликли-
никэхэм бэрэ ямыуалӀэхэрэм
янахьыбэм ащ дырагъаштэ.

Гоцмаф, илъэс
62-рэ ыныбжъ:

— *Врачхэри, ахэм яоллэрэ*
сымаджэхэри зэфэшъафых.
Ахэтых нэжъ-лужъхэм узэре-
упчлърэм псынклэу джэуап кье-
зытыжъхын зымылъэкълхтхэ-
ри. Етлани цыфыр аллэрэ вра-
чым дэжъ клуагэмэ, такыкьи
10 — 15-р мэкклэ ар зыгъ-
гумэкълэрэр зэбгэшлэнымклэ,
лээзгъу фэхуштыр кыхэлхы-
нымклэ. Ахэтых врачхэм сы-
маджэм шлэхуу ыгъэгубжыхэ-
рэри. Ахэм афэдэхэмклэ ар
лэрыфэгъу хууным сытешы-
ныхьэ.

Рустем, студент:

— Ащ фэдэ шапхъэ щыцлэ хъумэ, врачым июфшлэгъу уахътэм нэбгырэ пчыагъэу ыштэн ылгъэкищтыр нахъыбэ хъун сшюшлэ. Уа етлани чэзыум хэмытыгъэхэу, талони ямылэу нэ-люсэнэгъэклэ члахъэхэрэми ащ уахътэ лахы. Арэуштэу врачым «шюлокодыгъэ» уахътэр нэужым ащ джэ члэхъахтхэм «яуаухъ-тэ» хигъэгъыжьын фаеу ху-мэ? Сэ кыызэрэсшюшлэирэм-клэ, гумэкылыгъуабэ мыщ джи-ри кыпыкышт ащ фэдэ юф-шлэклэм тэри, врачхэри те-сэфэхэ. Уахътэм кыгъэлъэ-гъошт ар.

ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

**Цыфым ипсауныгъэ изытет
елытыгъэу ащ тыригъэкIодэшт
уахътэр зыфэдирын фаер врачыр
ары къэззыгъэнафэрэр.**

рагъэкӀодэн фаер гъэнэфэгъ-
ным зэрэпылхэр. Илъэсырэ
ныкъорэм кыкӀоцӀ а шапхъ-
хэр кыыхахыгъэх.

Врачи тхэн лофым пэлуигэхээрэ уахтэр нахь маклэ хуным фэш! ащ гурыт медицинэ лофышлэхэр хэгээлэжягэхэмэ хуцтэу елытэ министерствэм.

Кыхэгъэщыгъэн фае, мы шапхэхэм специалистхэр арыгъозэнхэ, шлок имылэу агъэцкълэнхэу зыхуэхэщы, юристхэм кызырэхэгъэщырэмклэ, loфшлэнымклэ зээгъыныгъу врачым дашырэм ар кыхыгъэнэфагъэ зыхуэклэ ары.

Мы лофыгьом еплыклэу фы-
рялэр зэдгьашлэ тшоигьоу нэ-
бгырэ заулэмэ тяупчыгь. Ау
пэшлорыгьэшэу кыхэдгьэщын:
ныбжэ хэклотагьэ зилэхэм ар
ашлотэрэз плон плэаклыштэл,

алистхэм уахътэу ящыклагьэр
гъэнэфэгъэным фэш! ушэтынэу
чып!э зэфэшхьафхэм ащы-
к!уагъэхэр министерствэм щы-
зэфахысысжыхь, ахэм лoф ада-
ш!э. Къыхащт илъэсым шап-
хъэхэр афагъэуцутыхь фтизи-
атрэхэм, дерматовенеролог-
хэм, эндоскопистхэм ык!и хи-
рургхэм.

Врачым сымаджэм пэлуи-
гэхьанэу шыт уахьтэр зэгъ-
шэгъэн зэрэфаер икыгъэ илъэ-
сым кылогъагъ УФ-м псауны-
гъэр къэухьумэгъэнымкIэ ими-
нистрэу Вероника Скворцо-

ІэпыІэгъу тхыль цІыкІу

УрысыбзэкIэ кьыдэкIырэ кIэлэцIыкIу журналэу «Родничок Адыгеи» зыфиIорэм фэгъэхьыгъэу кIэ-кIэу джары кьэпIон плъэкIыщтыр, сыда пIомэ укIэлэегъаджэми, уеджакIоми, укIэлэпIуми, ны-тэу ушытми бгъэшIэгъон икъун дэбгъотэшт.

Журналым ыкышшо тет су-
ратым клэлэчыкүгүом итхагы
зэхыуегашлэ, республикэ фе-
стивалым хэлэжьэгээ еджакло-
хэм ащышхэм шыуашэхэр ащы-
гээу тэльэггүх.

Журналым я 3-рэ чэзыу илээсыклэ еджэгум фэгъэхыг. Бжыхъ лъэхъэнэ анах дахэм ар зэрэтефэрэр, лонигм и 1-р зэрэхэгъэгу ыкли тиреспубликэ арыт еджалэхэм япчэхэр клэаеджаклохэм кызэрафызэлухыжбырэм ехыллаг. «Сэлам, бжыхъ дьылыр!», «Илээсыклэ еджэгу ульгээр!», «Гъоззырыплтэ шы-

бжыхъ», «Пклэшъхъэ тэкъожъ»
зыфилорэ усэхэмклэ апэрэ нэ-
клубгъуитлур зэльыпклагъ.

Адыгэ лъапккым игушхъелжыгыгъу «Адыгэ хабзэкIэ» заджэхэрэр МэщбашIэ Исхакъ иусэ сатырхэм кыизэрэрало-тыкIырэр, адыгэ хабзэм кылуатэрэр, «Адыгэ хабз» зыцIэ тхыгъэм кыычытыгъ. Ащ ищысэх МэщбашIэм иусэхуэ «Твое наследство», «Мой добрый мир, мой шар земной» зыфилохуэ гъэсэпэтхыдэ ин зыхэлъхэр.

Къэралыгъо оредыло-къашьокло ансамблэу «Ислъамыер» Тьркуем бэмышлэу джы-

ри зэрэшылагээр, ащ ІәкЫбым шыпсэурэ адыгабэ кызэрэ-зыфишагээр Іофтхыабзэм хэ-тыгъэу, Адыгэ телерадиоком-панием ижурналистэу ТІэшъу Светланэ кытхыгъ. Искусст-вэм иамал зэрэиньыр, ар лъэ-мыдж пытэ лэпкыымэ зэрэ-фэхъурэр зэхэошлэ.

Уйблэкыгъэ пшэным уапэ-
кӀэ узэригъапӀэрэм ехылагъ
«Уроки прошлого учат мудрос-
ти» зыфилоу М. Лъэустэнджэ-
лым кыгъэхъазыргъэр. Еджэ-
кӀо цыкӀухэм ялофхэр зэрэ-
кӀэкӀыхэрэр, тхылъым еджэн-
хэм зэрэфагъасэхэрэр кӀэлэ-
цыкӀу тхыгъэ кӀэкӀхэм кӀа-
лӀатэ.

Пшысэм инэклубгъуи уигъэ-
зэщыштэп, журналым Мые-
къуапэ иурамхэри сурэт дэхэ
инхэмклэ уегъэлъэгъу. КIэлэ-
цыкIухэр гупшысэнэм фэзы-

гэсэрэ джэгуклэхэ-
ри бэу дэтых, хы-
рыхыхэ кэшлэнми
члпыл щыри. Кэлэ-
члпылгулом ехы-
лэгбэ рассказхэу
уисабыгьо гум кэ-
зыгьэклыхыхэрэр
«Родничок Адыге-
им» кьыдэхыгьэх.
Клэлэклэ хьупхэ
чанхэм ясенауы-
гэ кьызэраушыха-

тырэм ишчсэхэри дэтых. Мы илхэсым-клэ ыкли шылэны-гээмклэ ананх мэ-хэанэ зилэр мамыр-ныгээр, Теклоныгээ-шхор арэу зэрэ-шхытхэр нэклүбгоу «Кытферэлс ренэу тыгээр!» зыфилорэм кышылоагы. Зэла-шлэрэ урыс уасклоу Р. Рож-дественскы ыкли еджаклохэм яусэхэм кы нэклүбгуйтлур зэ-лапклэ. Журналыр лэылэгү

тхыль цыкы кыдыеп, псы-
нэклэчыым фэд, нэбгырэ мини
6,5-м ар алоклэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Игухэлъхэм тащигъэгъозагъ

Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым иврач шхьалэ бэмышлэу зблахьугъ. Ащ пашэу фашыгъэ Чэужь Нателлэ мы мафэхэм зыфигъэуцужьыгъэхэм защыдгъэгъозагъ.

Чэужь Нателлэ лъапкхэм я Экъошныгъэ иорден зыхьыр Къэбэртэе-Бэлыкъар къэралыгъо университетыр къыуыгъ, сэнэхьатэу «Изэн Иофыр» зыфиолорэмкӀэ медицинэ факультетым щеджагъ. Налщык дэт къэлэ симэджэщым илэпылэгъу псынклэ ифельдшерэу ригъажьы, Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым иврачэу лэжъагъ. Ащ къыраши 2002-рэ ильэсым Адыгэ Республикэм псауныгъэм икызухьумэнклэ и Министертвэ къагъэкӀогагъ. Спе-

циалист шхьалэу, етӀанэ отделим ипашэу лэжъагъ. Нэужым министрэм игуадзэу Иоф ышагъ.

Чэужь Нателлэ тызэрэцигъэгъозагъэмкӀэ, симэджэщым цыфхэм хэушхьафыкыгъэ медицинэ илэпылэгъу ащарагъэгъоты, ахэм ахэт технологиие пэрытхэм адистэрэ илэпылэгъури. Джа лъэныкъом анахьэу аналэ тырагъэтыт.

— Тисымэджэщ илэ отделеиэхэм афэдэхэр республикэм инэмыкӀ лэзӀлэхэм ялэхэп.

Ахэм ащыщых нейрохирургииер, урологиер, нэхэмкӀэ микрохирургииер, лор отделеиер, челюстнэ-лицевой хирургииер, — къылуагъ Нателлэ. — Мыхэм хэхьоныгъэ ашыныр ары непэ пшэарылъ шхьалэу тилэр тилэцыхэм медицинэ илэпылэгъу тэрэз ягъэгъотыгъэным фэшӀ.

Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым лъынтфэ хирургииемкӀэ, травматологиимкӀэ федеральнэ гупчэхэр хэтых. Ахэми аналэ атырагъэтыныр пшэарылъэу зыфагъэуцужьыгъэхэм ащыщ.

— Симэджэщым Иоф шызышлэхэрэм ялофшӀэн зэрифэшъуашэм тетэу зэрэзешъуахырем пхашэу тылпылпэщт. Планыр агъэцӀкӀэныр, шапхэхэр амыуконыр, мафэ къэс яшлэныгъэхэм ахагъэхьоныр зӀклэми зэфэдэу япшэарылъ, — къылуагъ врач шхьалэм.

Симэджэщым мы ильэсым сомэ миллиони 5-рэ мин 700-рэ федеральнэ субсидиеу къыратыгъ. Ащ ишъуагъэкӀэ бэ къадэхьугъэр. Аужырэ уахьтэм гъэцӀкӀэжыныр ашыгъэх, лэмэпсымакӀэхэр къащэфыгъэх ыкӀи Иоф арагъэшӀэнэу рагъэжъагъ. Ахэм арылэжъэщтхэри рагъэ-

джагъэх. Непэрэ мафэм пашэм пшэарылъэу зыфигъэуцужьыр лэмэ-псымэ пэрытхэм икыу фэдизэу Иоф арагъэшӀэныр, федеральнэ гупчэм къыгъэуцурэ планыр агъэцӀкӀэныр ары.

— Специалист ныбжыкӀэу тилэхэр едгъэджэнхэр зӀклэмэ анахь пшэарылъ шхьалэ, — къылуагъ Чэужь Нателлэ. — Отделеиэхэм япашэхэм ялофшӀэгъухэр агъэсэнхэм, зыфэгъээгъэ лъэныкъохэр зэрифэшъуашэм тетэу агъэцӀкӀэнхэм тыпылпын фае.

Нателлэ тызэрэцигъэгъозагъэмкӀэ, Москва къыкыгъэ специалистхэр республикэ симэджэщым тхьамафэрэ цылагъэх. Ахэм лъынтфэ хирургииемкӀэ федеральнэ гупчэм иврачхэр ягъусэу шхьэ лъынтфэм уплэкӀунхэр ашыгъэх. Аужырэ лъэхьаным диштэрэ технологиие пэрытхэмкӀэ ИофшӀэнхэр рагъэкӀокыгъэх. Цыфыр къызэхьум лъынтфэм епхыгъэ узэу илагъэхэри ахэм къыхагъэщын, агъэунэфын альэкӀы. Тхьамафэу уплэкӀунхэр зыщашыгъэм къыкӀоцӀ специалистхэм къыхагъэщыгъэр бэ. Сымаджэм шхьэкуцӀ уз къемызунымыкӀэ мыщ

фэдэ уплэкӀунхэм яшъуагъэ къэкӀо.

— Агъэкощырэ мобилнэ комплексым ИофшӀэн районхэм ащылъыгъэкӀотэныр Иоф зыдэтшӀэщт лъэныкъохэм ащыщ, — къылуагъ врач шхьалэм. — Специалистхэр зэгъусэхэу районхэр къакӀуащытх, цыфхэр ауплэкӀуштытх, сымаджэхэр къыхагъэщытх. Нэужым тисымэджэщ ахэр къедгъэблэгъэщтытх ыкӀи нахь игъэкӀотыгъэу тӀэзэщт.

Чэужь Нателлэ тызэрэцигъэгъозагъэмкӀэ, врач-лаборантхэр, нейрохирургхэр Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым имакӀэх. Ахэр зэригъэгъотыным Иоф дишӀэщт. Джащ фэдэу, магнитнэ-резонанснэ тамографикэм Иоф шызышӀэщт специалистхэр агъэсэнхэр игухэлъхэм ащыщ.

Изэгъу уцхэм альэныкъокӀэ симэджэщым гумэкӀыгъо зэримылэр врач шхьалэм къыхигъэщыгъ. Цыфым ищылэныгъэкӀэ анахь ищылӀэгъэ Изэгъу уцхэр ялэх, ахэр сымаджэхэм арагъэщэфыхэрэп. Мы купым хэмыхьэрэ уцхэр сымаджэхэм ежъхэм къызылӀэклагъахь, ау ащ фэдэхэр врачхэм къырамытхыкӀынэу унашъо ашыгъ.

Сурэтыр лэшыны Аслъан тырихыгъ.

ФОРУМЫМ ГУПШЫСЭУ ТИГЪЭШЫГЪЭХЭР

Зэфэхьысыжъхэм агъэрэзагъэх

Дунэ форумэу «Таврида» зыфиолорэм къыщылъэгъугъэм икыэтхыжыны лытэгъэкӀуатэ. Шъугу къэдгъэкӀыжыны общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» игъусэу ныбжыкӀэ ИофхэмкӀэ Федеральнэ агентствэр, Урысыем иныбжыкӀэхэм япатриотическэ Гупчэ, УФ-м и Общественнэ палатэ Иофтхьабзэм кӀэщакӀо зэрэфэхьугъэр.

Сурэттехыным журналистикэм чыплэу циубытырэм, инфографикэр зыфэдэм, ахэр тэрэзэу бгъэфедэнхэм шапхэу апылхэм афэгъэхьыгъэ лекциехэмкӀэ я 4-рэ мафэр едгъэжъагъ.

Челябинскэ къэралыгъо университетым ИофышӀэу, фоторепортерэу Андрей Поповым тызэрэцигъэгъозагъэмкӀэ, журналистикэм сурэтым мэхьанэшо щеубыты. Къэбарыр къызыщыгъуэр, ащ хэлэжъагъэхэр, кӀэхуэу фэхьугъэр сурэтым иплӀэгъон фае. Анахь шхьалэр къызэрэхэбгъэщытхэр, ар сурэткӀэ къызэрэууытытхэр Поповым игъэкӀотыгъэу къытфиолотагъ. Къызытегушылэхэрэм елпытыгъэу сурэтхэм зӀклӀыкӀуакӀэу ялэн фаер къытигъэлъэгъугъ, щысэхэр къыхыгъэх.

УФ-м и Президент иунашъоу «Народнэ экспертизэр» гъэцӀкӀагъэ зэрэхьурэм фэгъэхьыгъэ зымы емыпхыгъэ уплэкӀунэу зэхашагъэм зэфэхьысыжъэу фэхьугъэм Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» илпыкӀохэр къытегушылагъэх. ИофшӀэн агъэцӀкӀэзэ общественникхэр зӀолӀэгъэ шысэ гъэшӀэгъонхэмкӀэ лекциехэр лъагъэкӀотагъ. Нэужым форумым къыдхэлъытагъэу пресс-конференцие щылагъ. Журналист-

хэм яупчӀэхэр ОНФ-м иэкспертхэм аратыгъэх. Ахэм игъэкӀотыгъэ джэуапхэр къатыжыгъэх. ИофшӀэн зэрэзэхашэрэм, гъэхьагъэу ялэхэм, ыпӀкӀэ пшэарылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм тащагъэгъозагъ.

Я 5-рэ мафэм «джэгукӀэу» тилагъэм изэфэхьысыжъхэр экспертхэм къашыгъэх, анахь тыналэ зытедгъэтын фэе лъэныкъохэм къатегушылагъэх. Къэбаргъэу агентствэу «Россия сегодня» зыфиолорэм ИофышӀэу Олег Щедровыр журналистхэм ялофшӀагъэхэм гупшысэу рагъэшыгъэхэмкӀэ къыддэгъошагъ.

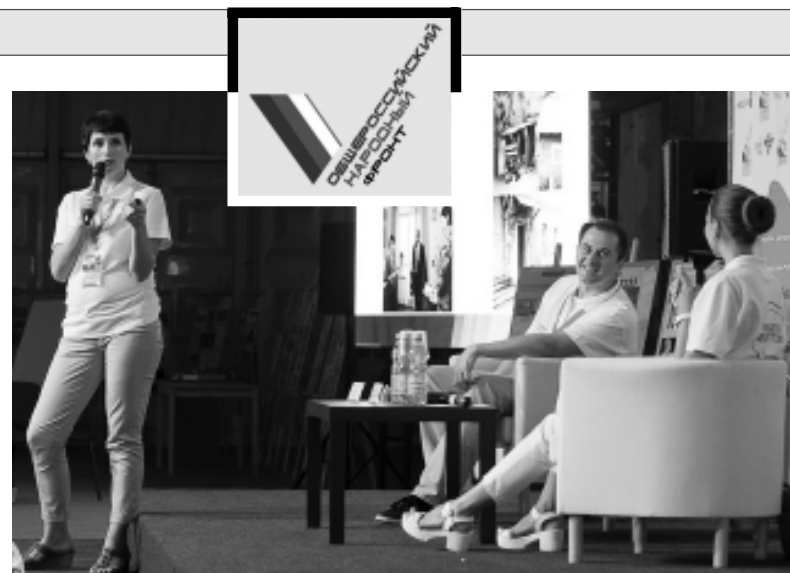
— Къэгъэлъэгъонхэр ыкӀи

статьяхэр охьтэ кӀэкӀым къыкӀоцӀ къэжъугъэхьазырыгъэх нахь мышлэми, лупкӀэу тхыгъэх, гумэкӀыгъоу къэшъулэтырэм итӀэлагъо. АщкӀэ лъэшэу сышъуфэраз, — къылуагъ Олег Щедровым.

МИА «Россия сегодня» зыфиолорэм ИофышӀэу Алексей Барыбиныр джащ фэдэу къэгъушылагъ. Ащ къызэрилуагъэмкӀэ, форумым хэлэжъагъэхэм хэуконыгъэу ашыгъэхэр зэфэдэх.

— Къыхагъэщыгъэн фае чыплэ кӀынэу ныбжыкӀэхэр зэрыфагъэхэм дэгъоу зэриклыгъэхэр, — къылуагъ Алексей Барыбиным. — Видеокъэгъэлъэгъонэу тырахыгъэр бэ. Ахэм гупшысэ куухэр ащыпхырыщыгъэх, зэфэхьысэу екӀолакӀэхэр ащыгъэфедэагъэх. Анахь шхьалэр зэгъусэхэу, зеделъхэхэзэ Иоф зэрашагъэр ары. Гухэлъэу тилагъэр къыддэхьугъыкӀи ащ тырэгъушо.

Экспертхэм зӀукӀэгъоу ады-

тилагъэр къызытэхуым, форумым хэлэжъэрэмэ гушылэгъу тафэхьугъ, «джэгукӀэу» тфызэхашагъэм еплъыкӀэу фырялэм зыщыдгъэгъозагъ.

— ЗӀклэмэ апшъэу слъытэрэр сиофшӀэгъухэм нэлуасэ сызэрэфэхьугъэр ары, — къылуагъ Республикэу Хакасием ителевидение чылэжъэрэ Анастасия Павловам. — «ДжэгукӀэу» тфызэхашагъэм ишъуагъэкӀэ, форумым хэлэжъэхэрэр зэрэшагъэх, шӀэныгъэу алӀкӀэлъхэмкӀэ зэдэгъошагъэх.

Анастасие къызэрилуатэрэмкӀэ, апэрэ мафэхэм ышӀэщтыр къыгурымылоу, «джэгукӀэу» зигугъу къашырэр зыфэдэщтыр зэримышлэрэм къыхагъэхэу къэ-

щынэжыгъагъ, ау ИофшӀэным пыщагъэ зэхьум, гумэкӀыгъо зэрэщымылэр къыгурылуагъ. ЗэгурылӀоныгъэ азыфагу илӀэу зэрэзэдэлэжъагъэхэм ишъуагъэкӀэ, видео гъэшӀэгъон тырахын альэкӀыгъ. Ар сэмэркъэу шъуашэм илӀэу гъэпсыгъагъэ нахь мышлэми, гумэкӀыгъоу шъолъырхэм арылпыр къыралотыкӀын альэкӀыгъ.

— Форумым сшъхьӀэ шъуагъэу хэсхыгъэр бэ, — игупшысэхэмкӀэ къыддэгъуащ Республикэу Къырым ителевидение ИофышӀэу Андрей Федюшын. — Общественнэ движениеу «Народнэ фронтим» Иофэ ышӀэрэр, лъэныкъоу зыддэлэжъэхэрэр нахь игъэкӀотыгъэу зэгъэшӀагъэх. ЫпӀкӀи ахэм сӀдэлэжъэнэу зысэгъэхьазыры. Ау зӀклэмэ анахьэу къахэзгъэщы сшӀоигъор мы Иофтхьабзэм сӀщ фэдэ журналистэу Урысыем щыпсэхуэрэм нэлуасэ сызэрэфэхьугъэр ары. Ахэм ИофшӀэн зэрагъэцӀкӀэрэм сыщагъэгъозагъ, ыпӀкӀэ згъэфедэнэу къыхэсхыгъэри макӀэп.

Мыекъуапэ — Къырым — Мыекъуапэ.

**Нэклубгор
зыгъэхьазырыгъэр
ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.**

АДЫГЭ КІЭЛЭЕГЪЭДЖЭ КОЛЛЕДЖЫР ЗЫЩЫНЭР ИЛЪЭС 90-рЭ ЗЭРЭХЪУРЭМ ИПЭГЪОКІ

ИлъэсыкІэ еджэ-гъур гурыт еджапІэ-хэм, колледжхэм ыкІи апшээр еджапІэхэм ащырагъэ-жъжыгъ. КІэлэ-еджакІохэр, студентхэр ыкІи кІэлэегъаджэхэр илъэс еджэгъум зэхъокІыныгъэхэм аІукІэщтых. Ахэм кІэкІэу ягугъу къэтшыщт.

Гъэсэнныгъэм фэгъэхьыгъэ зэхъокІыныгъэхэр

Сочинениер къэнэ

ГъэрэкІо зэрашыгъагъэу, я 11-рэ классхэм джыри тыгъэгазэм сочинение атхыщт. Ахэм афэгъэзэгъэ Советым темэхэм апае лъэныкъуитф къыгъэнэфагъ. Ахэр «Уахъ-тэр», «Унагъор», «Шулъэгъуныгъэр», «Гъогур» ыкІи «Литературэм и Илъэс Урысыем зэрэщыкІорэр» зыфилэхэрэр арых.

Сочинениехэм афэгъэзэгъэ Советым ипащэр урыс тхэкІо цІэрыІоу Александр Солженицыным ишъхъэгъусэу Наталья Солженицына ары. Ащ къызэриІуагъэмкІэ, къагъэлъэгъогъэ лъэныкъохэм темабэ къапкъырыкІыщт. ЦІэм мэхъанэу иІэм елпытгъэу ІофшІэныбэ къахэтхын плъэкІыщт.

ІофшІагъэхэм гъэрэкІо фэдэу «зачет е зачетэп» зыфилорэ системэм тетэу уасэ фашыщт. Сочинение ЕГЭ-р птынымкІэ фитыныгъэ къыозытырэ Іоф-тхъабз. А ІофшІэным сыхъати 3-рэ такык 55-рэ мыгъэ пэІуагъэхъащт. ІофшІагъэр гушылэ 250-рэ нахъ макІэ хуш-тэп. Темэмэ ацІэхэр кІэлэ-еджакІохэм зашІэщтыр ІофшІэ-ныр затхыщт мафэр ары нылэп.

Экспертхэм зэралытэрэмкІэ, темэхэр гъэрэкІорэхэм анахъ къиныщтхэп. ИкІыгъэ илъэс еджэгъум сочинениеиер заом фэгъэхьыгъагъ. Ау ар кІэлэеджакІохэм къын къащыхъгъ. Мыгъэ абстрактнэ, философскэ лъэныкъохэм темэхэр нахъ яхылілэгъащт. Гушылэм пае, литературэм и Илъэс Урысыем зэрэщыкІорэм ехылілагъэм темэу «АнахышІу слъэгъурэ тхылъыр» зыфилорэр хэтмэ, еджапІэр къэзыухырэмкІэ ар къынынэп къашІошІы темэхэр къы-хэзыыхэрэм.

Сочинениеиер ушэтынхэм къа-зыагъахъэм, экспертхэм кІэлэ-еджакІор нахъ тхылъыбэ еджэ-ным фищэщтэу алъытэгъагъ. Джы къыхахыгъэ лъэныкъохэм амалышхо къаты нибжыкІэм ишІэныгъэхэр ащ шигъэфедэн-хэмкІэ. Гушылэм пае, лъэны-къоу «Шулъэгъуныгъ» зыфило-

рэмкІэ кІэлэеджакІом ежъ зы-фэе тхылъэу, шульэгъуныгъэм фэгъэхьыгъэр ыгъэфедэн ылъэ-кІыщт.

Экспертхэу сочинениехэр гъэрэкІо зыуплэкІугъэхэм къы-зэралорэмкІэ, кІэлэеджакІо-хэм япроцент 50-м урыс клас-сикэм зыфагъэзагъ.

Сочинениехэм афэгъэзэгъэ Советым лъэныкъохэр къы-гъэнэфагъахэхэми, ащ хэтхэм азыфагу джыри зэнэкъокъу-хэр щэкІох. Нахыбэрэм зэ-риллытэрэмкІэ, Советым къы-хихыгъэ лъэныкъохэр гъэнэфа-гъэхэу щытхэп, сочинением кІэлэеджакІом зызэрэфигъэ-хъазырыщтыр къыгурылорэп, зэ-хэщакІохэр кІэлэеджакІом зэ-рэщыгугыхэрэр гъэнэфагъэп. КІэлэеджакІор шъхъафитэу дэ-гъоу тхэным пае бэмэ яджэн фае. Ар кІэлэегъаджэм кІэлэ-еджакІохэм къагуригъэлонэу щыт. ГъэрэкІо ІофшІагъэхэр зы-уплэкІугъэ экспертхэм къызэ-ралорэмкІэ, еджапІэм къычІэ-кІыхэрэм янахыбэм сочине-ниер урысыбзэмкІэ гъэцэкІэн-хэм ялахъэу «С» зыфилорэм фэдэу атхыгъ. Ар тэрэзэп.

ЯтІонэрэ апшээрэ гъэсэнныгъэр

ЗэкІэми ашІэ ятІонэрэ апшээрэ гъэсэнныгъэр Урысыем ыпкІэ хэлъэу зэрэщызэрагъэгъоты-рэр. Ау а Іофым фэгъэкІотэ-ныгъэхэр къыхахъэхэуи мэхъу. Ар анахъэу зыфэгъэхьыгъэр искусствэм илъэныкъохэр арых. Мыщ еджэныр грант шыкІэм тетэу щызэхэпщэн уфит. Ау еджэ зышІоигъор Урысыем ицІыфын фае, зы апшээрэ гъэ-сэнныгъэ нахыбэ иІэ хуштэп. Анахъэу мы чІыпІэм къыда-лытэрэр искусствэм, культу-рэм алъэныкъокІэ шульаф-тынхэр, наградэхэр цІыфым иІэхэмэ ары. Апшээрэ еджа-пІэм чІахъэрэм зыфэе про-граммэр къыхихын фит. Бака-лавриатыр, специалитетыр е магистратурэр къыхихынэу ащ амал раты.

Творчествэм фэгъэхьыгъэ апшээрэ еджапІэм ущеджэ-ным сомэ мин 220-рэ илъэ-сым тефэ. Грант шыкІэм те-

тэу ащ чІэхъагъэм зэзэгъыны-гъэ дашы. Студентым ар ымы-гъэцэкІагъэ зыхъукІэ, ахъщэу грантымкІэ ратыгъэм фэдитІу къыліпхыжын фае.

Тарихъыр тхылъыкІэхэмкІэ зэрагъэшІэщт

Мы илъэсыкІэ еджэгъум анахъ зэхъокІыныгъэшхоу егъэ-джэн программэхэм афэху-щтыр предметэу тарихъым епхыгъэщт. КІэлэеджакІохэр тхылъыкІэхэу хушъхъафыкІы-гъэу тарихъ-культурнэ шапхъэ-хэм адиштэу тхыгъэхэмкІэ джы-рагъэджэщтых. Ау ащ къыкІы-рэп еджапІэхэм тарихъымкІэ тхылъыжъэу ялэхэр ащ лы-пытэу радзыжынынхэу. Сыда-пІомэ ахэри бэрэ зэрэхъокІы-гъэх, хэхъоныгъэхэр афашы-гъэх. Арэу щытми, уцугъо-уцугъоу Урысыем зэкІэ иеджапІэ-хэм джы тхылъыкІэу къыдэ-кІыгъэхэмкІэ ащырагъаджэхэу рагъэжъэщт.

Электроннэ шыкІэри агъэфедэщт

ЕджапІэм зэхъокІыныгъэу щыхуштхэм ащыщ тхылъэу зэ-реджэхэрэр зэкІэри электрон-нэ шыкІэм тетэу гъэпсыгъэн-хэр. Джы тхылъэу зэреджэхэ-рэ пэпчъ электроннэ шыкІэр игъусэу гъэпсыгъэщт. Элект-

роннэ учебныкыр гъэфедэгъэ-ныр кІэлэеджакІомкІи кІэлэ-егъаджэмкІи фэдэ къэзытын

хугъэ-шлагъэу кІэлэегъаджэ-хэм алъытэ. Ащ тетэу гъэпсы-гъэ тхылъыр фэмыем ымыгъэ-федэн ылъэкІыщт. КІэлэеджа-кІор фаемэ шыкІэ амалитІури ыгъэфедэщт е тІумэ язэу зы-лъэныкъор къыхихыщт.

Экспертхэм къызэралыта-гъэмкІэ, мы илъэс еджэгъум икІыхъагъум электроннэ тхылъ-хэр зыгъэфедэ зышІоигъо кІэ-лэегъаджэхэр процент 20 ны-лэп зэрэхуштыгъэхэр. Арышъ, тхылъ къызэрыкІохэр джыри псынклэу еджапІэхэм ачІэ-кІыщтхэп.

ТІум ачІыплэкІэ пІы

Я 9-рэ классхэм арыс кІэ-лэеджакІохэм мы илъэс еджэ-гъум джы ушэтынитІум ычІы-плэкІэ пІы атыщт. ТапэкІэ ахэм урысыбзэмрэ хысапым-

рэкІэ атыштыгъ, адрэ ушэтын-хэм ахэмылэжъэнхи алъэкІы-щтыгъ. Джы мы илъэс еджэ-гъум шІокІ имылэу атырэ уры-сыбзэмрэ хысапымрэ джыри предметитІу къахэхъошт. Ежъ яшІоигъоныгъэкІэ кІэлэеджакІо-хэм ахэр къыхахыщтых. Ау аттестатым дэхъащтхэр уры-сыбзэмрэ хысапымрэ арых нылэп. КъэкІорэ илъэсым адрэ предметитІоу ежъ яшІоигъоны-гъэкІэ къыхахыхэрэм якІэух-хэри аттестатым дэхъащтых.

Я 11-рэ классыр къэзыухы-хэрэм хысапыр тІо гошчыгъэу мыгъэ атыгъ. Ащ фэдэу джы базовэкІэ заджэхэрэр я 10-рэ классым джы мыгъэ ща-тын алъэкІыщт. Ар зыщызэ-хащэщтыр Москва ары нылэп.

Китаибээр ЕГЭ-м къыхэхъащт

2016-рэ илъэсым ЕГЭ-м ки-таибээр къыхагъэхъанэу загъэ-хъазыры. АпэрэмкІэ ар Моск-ва, Санкт-Петербург ыкІи Къо-кыпІэ Чыжъэм иеджапІэхэм ащкІэ ушэтынхэр ащызэхашъ-щтых. Рособрнадзорым къы-зэритырэмкІэ, китаибээр Уры-

сыем икІэлэеджэкІо минутфы-мэ непэ зэрагъашІэ. Мы ма-фэхэм Рособрнадзорым Іоф-шІэкІо куп щызэхашагъэу ки-таибээр ЕГЭ-м къызэрэхъа-щтым дэлажъэх.

УблэпІэ классхэми ушэтынхэр акІуштых

Урысыем иеджапІэхэм яублэпІэ классхэм зэкІэми уплэкІунхэр предметишкІэ ащызэхашъщтых. Ахэр урысы-бээр, хысапыр ыкІи тыкъэ-зыуцухъэрэ дунаим фэгъэхьы-гъэр арых. Ушэтыныр пробнэ фэдэу апэрэмкІэ кІошт. Ахэр тэрэзэу зэхэшагъэхэ зыхъу-кІэ, къэкІорэ илъэсхэм ар шап-хъэ фэдэу еджапІэхэм къа-чІэ-хъащт.

Рособрнадзорым ипащэу Сергей Кравцовым къызэри-лорэмкІэ, Всероссийскэ Іоф-шІэнхэр илъэс къэс зэхашъхэ

зыхъукІэ, кІэлэеджакІо пэпчъ игъэхъагъэхэр къэлъэгъоштых, блэкІыгъэ илъэсым елпытгъэ-мэ, хэхъоныгъэу ышІыгъэхэр нафэ хуштых. Ахэр кІэлэ-еджакІом ипортфолио дальхъа-щтых, щызэІуагъэкІэщтых. КІэ-лэеджакІор еджапІэм къычІэ-кІэу апшээрэ еджапІэм клон зыхъукІэ, ар зыдихыщт, Іахъ-тедзэ баллхэр ащ пае къы-хыштых.

СИХЪУ Гошнагъу.

ШЫЭНЫГЪЭМ КЪЫХЭХЫГЪЭ ЛАКЪЫРД СУРЭТХЭР

Лыжъ Лушым итхъаусыхэ макъ

Лыжъ луш цыкы горэ зы-
дэмыс чылэ шылэп. Мыр зы-
сыхыгъэр сэ сичылэ шыпкы.
Ащ Амзаклэ еджэхэу зы
лыжъ горэ дэсышъ, плапэ ыжэ
дэмылхъ нахъ, пишхыкынклэ
цынагъо, джарэу хъэм кылы-
фыгъэр лушы. Зымафэ сыкы-
гъэуцуи, сауж икыгъэп гуцы-
лэгъу сешыфэ. Сэри сыфэ-
мыяхэзэ сытысыгъ. Адэ сьд
пшэн?

— Арэп, зы упчлэ хьалэ-
мэт горэ кыпфыси, — ылуи
кыригъэжыагъ. — Сыда мы
«перестройк» шыулуи кьешу-
лэшъожагъэм тэ федэу кыт-
фихыгъэр? Мы сиунэжъ чылэ
кыуапэм дэжъ зэрэщытыгъэу,
джыри кысэнэклаошъ мары

щыт, зи зэхьокыгъэ фэхьугъэп.
Сибэщ клэтэркьожъэу лахьом
сызэрыклорэри дышъи тыжы-
ни хьугъэп, зэрэакацэу кьэнэ-
жыгъ. Сылэмэ сырырагъэты-
лыжыын сьуи згъэтылыгъэ
ахьщэ тлэкьур банкым ижъугъэ-
стыхъажыгъ, джы тыплэжыын
тыфимытэу тыкьэжъугъэнагъ.
Сичэмыжъмэ, зэрэлъэбыща-
гъэу непи елъэбыцао. Нахы-
пэм тыблэкы хьумэ, клэла-
клэхэр кытфэтэдждыщтыгъэх,
джы ашъхъэхэр дырагъээзкы.
Сыда зэблэшъухьугъэр тыклэ-
гушлунэу? Хъау, хъау, о пшхъэ
демыгъээзклэу кьет сиупчлэ
иджэуап, — ылуи кыссыхъагъ.
Жэ кыызетехыгъо симыфэзэ,
етлани кыпидзэжыгъ.

— Хэрэшо, хэта мы чылэм
тхьамыклэу дэсыгъэмэ ащы-
щэу бай дэхъухьагъэр? Дэи-
ми, дэгъуми си «Мэсквичыжъ»
бензин изгъахъоти, лъэсэу
кьэсклэхъэщтыгъэп, джы пен-
сэу кысатырэр машинэр хэ-
гъэкли, хьалыгъу уасэ тфикъу-
жырэп, ара зэшъухьокыгъэр?
Аужыпкьэм, автобус закъоу
чылэм кыдахъэщтыгъэри ты-
ращыжыгъ, джы куковат
пшыщтымэ кьеблагъ, сьдэу-
щтэу хьаклаплэ укьощт? Зы-
горэм уелъэлун плонти, «да-
вай, дедушка, бензин» ало, а
бензиным ыуасэ сэ сипенсэ
ызыныкы. Сьд хэклипла ащ
кыфэбгъотыщтыр? Мары зы-
мафэ, Тхьэм егъэпсэу, Цэи-

мэ яклэлэцкыкы сытефэн фэе
хьугъэ, сишъхъэгъусэ Мые-
кыуапэ симэдждэщым сфьни-
гъэсынэу. Рак мыгъоу зы уз
горэ кьежыагъэшъ, хьалэч мы-
хьуным цыфхэр регъэтэкъо-
хы. Врачымы нэиутэу кыси-
луагъ: «Мыр сыбзэным пэе
сомэ минипшл кысэптын
фэе». Сыкыгъэщтагъ. Лахьыли
лыщыщи тызэхэлаби, яттыгъ,
адэ уеплэызэ шыузыр бгъэ-
лэна? Ара хабзэр зэрэзэб-
лэшъухьугъэр, ара тызэрэжъу-
гъэтхъэжыгъэр? Арымэ, си-
клал, мыщ фэдиз хъэ-мыхъэр
зыфэжъугъэхъагъэр, чапычнэ-
шъу шыузырэримыуасэр кы-
шъосэлэ. Чыгу тлэкьоу кыт-
тефэжырэри «аренд» алуи,

яттыгъ. Тхьэм пэе, «коц тонн
кыттефэжыгъ» тломэ, тыгу-
шлэзэ шъхьалым зытэщэм,
«Мыщ хьаджыгъэ хэклищтэп,
тят» алуи, «тыкыагъэгушлуи» ты-
кьэкложыгъ, джары, сиклал,
тэ тищылаклэ зэрэгъэпсыгъэр.
Унаклэ зышлынэу зыхьасапым
апэ унэ лъакъо егъэчы, етла-
нэ дэпкхэр егъэтылхы, етла-
нэ ышъхъэ тырелъхъажы, шъо
унэ лъакъор клэмытэу унэ жъу-
гъэуцунэу ыуж шыуихъагъ, ащ
пклэ илэп, сиклал, джары сэ
кыослонэу сызфэжыгъэр. Утхакы
алуагъэшъ, улымэ, мы кыос-
луагъэр зэклэри кьэтхыжъ.
Джэуапэу естыжыщтыри сы-
мышлэу, шъэфэу сыкьэтэджи
сыкылуыкыжыгъ, ау укыызэ-
рэлъэлугъэр пфэсэгъэцкы-
жы, тят.

МЭДЖЭДЖЭ Мэдин.

Уахътэр зэрыджэгурэ ныбжыкыухэр, е Боу сиофхэр дэгъух...

Ныор щэлэуэ кыгъэхъазы-
рыгъэ помидор ящик зытлушыр
афэсакыпэзэ ыкыб дигъэу-
цохи, кьалэм екьурэ трассэм
Былымгъот фиуээнкыгъ. Хъэ-
дэным клэцышыхъагъэхэу чэт
клэнклэ заулэу ащ кыриты-
гъэхэр зыщигъэтылхын чыплэ
кум римыгуатэу ыкокл рилъ-
хъэх, шыхэр ыгъэлъэхъухэу
кьамыщыр шыабэу шы пхэкл-
хэм лыжыым ащигъэдждэгу.
«Синасыпклэ перестройкэм илъэ-
хъанэ сигъунэгъу Гурхъу кьа-
игъэ ышли Нарфуши, Марфу-
ши (ишыхэм ары зэряджэ-
щтыгъэр), мы кужъыри кол-
хозым кыхисигъэтхъыжы-
гъагъ нахъ, джынэс ныомрэ
сэрырэ капут тыхъуни. Гъэ-
шлэгъонба, «Гурхъу, тыгуакло,
тфа, ха, бла хьапсым зэрэ-
члэфагъэр» алоу, рызэнэкъо-
кьухэу, пьдз ашлэу чылэм дэ-
сыгъ, ау еплъи ар зэрэлушы-
гъэм, чыжъэ дэдэуи зэрэплъэ-
щтыгъэм. Пьдз зышлыщтыгъэ
купхэм кьагъэшлагъэм алэ-
жыгъэ колхоз мылькоу зэфэ-
мыгъошчышъоу еплъыхъэзэ
алэклэкуадэщтыгъэр Гурхъу мэ-
клэ-маклэу зэриугъоелъэжыгъ.

Былымэу ащ ыугъоигъэр ипра-
правнукхэми афэхъыщтэп.

Былымгъот гъунэгъум фэра-
зэу, ежъыри иакыл тефи ащ
зэрэдэлугъэмклэ зыфэрэзэжъэу
орэдър мэклэ-маклэу кылуыкымэ,
ишыхэм яцыпаозэ, трассэм
кьэсыгъ. «Клэнклэ цынэр ны-
бэ нэклымклэ лэзэгъу» ало,
моу гъогу занклэм тетъушхо-
мэ ахэми адэсыублэн», —
игухэлъ клэгушлэуэ, Былымгъот
зиплхыкы-зыкыплъыхъажы
трассэм кытхъагъ.

.... Зэклэм куплэм кьаогъэ
машинэм шыхэри, кури, лы-
жыри асфальт гъогур ари-
гъэтхъоу зыотэрэ ылэзшъу-
хи, гъогунапцэм дидзэгъэх.
Бэрэ лъэкъуаохъэзэ зылъакъо-
хэр купэгъум ыкли постром-
кэхэм лыкьэ-лыпыс языгъэ-
шыжыгъэ шыхэр алъэ кы-
теуцожыгъэхэу клэзэзыхэу шы-
тыгъэхэми, лыжыым ылэны-
кьоклэ гумэклэхэу кьаплэщты-
гъэх. Шыхэр зэрэпсаум шы-
гушлукы, лэ ащифэзэ тлэкуи
ыгъэлэсэхэу шлоигъоу лыжыым
зыкыпхъотагъ, ау икьупшъхъэ-
лэшъхъэ кьутафэхэм амылэ-
тышъоу зэхэфэжыгъ. Узэу

кыхыпэджэжэ иакыл ши-
мыгъэуапэзэ «Джип» шлуцлэ-
шхоу кызэкьацъи апэчынатлэу
кьэуцугъэм гу лытагъ. Ащ кы-
кыгъэ лы мытлырышхохэр зэ-
рэшъэдждашъэхэр зылэжъурэ
Былымгъот зыдымышлэжъэу зы-
утылуыгъ, зызэкьацъишыхъагъ.
Литлэмэ язырэр занклэу шы
штагъэхэм яклоплагъ.

— Мыхэм дунаим ялоф те-
лхыжъэп, — ылуи, гъончэдж
шъхьалум кыдыхыгъэ клэра-
хъор шитлэмэ атыриунэклагъ.
Ятлонэрэ обоймэр клэрахъом
ригъэкьуэзэ, лыпысыр кызэ-
чъэхэу, клэнклэ гъожыпсыр
кызыпыткьурэ лыжъэу игъусэ
лэпитлуклэ кылэтыгъэм ыдэжъ-
клэ плэзэ еупчлы.

— Лалыкьор, а пыгыым илоф
сьдэу щыт?

Лалыкьор жэзэтэхыгъо ри-
мыгъафэу Былымгъот кьэуко:

— Бо-о-о-у сиофхэр дэ-
гъух, тхьамэтэ маф! Непэ фэ-
дэу сишлугъоу ныбжыи уахъ-
тэ кысэкьугъэп. Мары клэн-
клэм фэдэу сыпсау, клэлаклэм
фэдэу гугъэхэм сащесы. Лыжъ
акылышлоу сигулытэ мэщэ-
рыо: симыщыклагъэр сыгу ыубы-

тырэл, зэхэсымыхыпхъэ стхъа-
кьумэ кыхъэрэл, симылъэ-
гъупхъэ сепллыжыкьэрэл. Зилэр
сэгъэлэплэ, зи зымылэ тхьамы-
кьор сынэми альэгъужыкьэрэл.
Ау моу мы аужырэ илэсэхэм
шлурэ емрэ тлэкуи сшлүзэхэ-
кыуаклэхэу сежъэгъагъ. Сина-
сыпышъ, сапэ непэ шыукы-
кыгъ. Гъэшлэ гъогоу сапэ
илъым сыщыжъугъэгъозагъ.
Сышъуфэраз...

— Ольэгъуа, Лалыкьор, а
пыгыыр зэрэнасыпышлор! Ши,
куи, мылькуи зымы ыгъапэ-
рэп! О «цэрапин-моралин» «ма-
шын-жъуашын» плэзэ удав-
ление дэлфыежыгъ. Укыи-
зэлэуыщтым фэд. Кытфэра-
зэмэ — щэрэл, — шлоир ыла-
пэхэм апиупцыкыжыкьэрэм фэ-
дэу лыжыым ылэныкьоклэ лэ
ышли, Гурхъукьор ежъэжыгъ.
Машинэм зыщитысхъажыщтым
Лалыкьом губжыгъэу кыфи-
дзыгъ!

— Зэ члэдз мы пыгыыр!
Поехали! Сьд шыу ащ хэп-
лэгъонэу узыфаер!?

— «Тхьамыклэм нахъ насы-
пышло дунаим тетэп» ало. Хэт
ышлэрэ мы зэбгырытыуыгъэ
тхьамыклэм инасыпылэзэ кьэ-
лэгъуагъэмэ лые тэрыклэ хъу-
ныгъэл сэлэшъ ары. Ау зы-
дыхъыжынынэу ыгъэбыллыгъэн

фэе — зинасып зэрылхын
фэдэ хэзгъуатэрэл. Вот сво-
лочь! — лэпитлоу лыжыыр
кызэрилатыгъагъэхэм Син-
гапур кышашыгъэ поддел-
кэу «американскэ салфеткэ
шынэклэ» заджэхэрэмклэ апы-
лэкьыхъэзэ, Лалыкьом «Джи-
ным» зыридзэжыгъ. Ащ лы-
пытэу машинэр пчэдыжыкьэ
пчэ джэфхэм ахэклодэжыгъ.
Кыхъэ зыримыгъэшлэу, хэти
емыжэжъэу Былымгъоти ына-
плэхэр ежъ-ежыкьэрэу ыгъэплэ-
жыгъэх.

Мэфэ тлэклитлы зытешлэм,
хъэхэр агужъуаклэмэ кьадэп-
лэу, мамунэхэр апшъэмэ адэ-
сэу, блэхэр кьащэкьыгъэу нэ-
мыкл хэклэ-кьоклэ зэфэшъхъаф-
хэри алыгъэу бзылфыгъэ те-
гъэлэсыхъагъэбэ мы чыплэм
кышызэрэуыгъоигъ. Мыхэр зы-
хэт обществэу «Защита жи-
вотных» зыфалорэм шлэжъ
пкъэу мыщ шигъэуцугъ. Ащ
телуплэгъэ пхъэмбгъум дышъэ
хьарыфклэ тетхагъ: «Мыщ шы-
хъугъэ аварием амыгъэунэ-
фыгъэ литлоу цыфыгъэшхорэ
гуклэгъушхорэ зыхэлъхэу кы-
рихылылэгъагъэхэм мыхъужыщт
хъайуанхэм кьин арамгыгъэ-
лэгъужъэу аукыжыгъагъэх.
Цыфхэр! Псэушъхъэхэр шлу тэ-
жъугъэлъэгъух!»

Зибзэ пультым ...

Гъунэгъур дэгъумэ, ифэмэ-бжыымэ кыштэхъэ.

(Адыгэ гуцылэжъ)

Зэгъунэгъу лыжыхэу зичъые
бэшлагъэу изыгъэкьугъэхэр, зэ-
ресагъэхэу, урамым тет те-
тысхьаплэм жыи дэдэу кьэзэ-
регъэкьугъэх.

— Уиысэ цыкы мы мэфэ
зытлэм кьыдэклэу слъэгъурэп,
ытыжъ жъугъэкьуагъа? — кы-
регъажъэ сэлэм ужым Мы-
хъуцыкы гуцылэныр. Ау гуцы-
лэнклэ шъхъахырэ гъунэгъум
иджэуап емыжэу игупшысэ
лэгъэкьуатэ, — адыгабзэклэ
гуцылэшъурэп умылоштмэ, бэу
адыгэ пшъэшъэ хъупхъэ цыкы
дах нысэ шыфэхъугъ! Ащ иуры-
сыбзэ дэхэ дэд. Пцлэшъо щыр

цыкылухэм кьалушыкырэ ордэ
чэфым фэдэу гур кьелэтышъ,
седэлу зэпыт сшлоигъу...Шыкур
ащи тыфигъээзщырэл — шыу-
щагу ренэу щэлэ-лэо зэпы-
тышъ, ымакьэ ттхьаклэмэ ит.

— А... ы.. лэхъ ...ым, —
гъунэгъум иджэуап пчэм зы-
дыхыгъ.

— Алахьымклэ шыкур, цы-
фыгыи адыгагыи хэлъ фэд, хъуп-
хъэн фэе. Ятэ-янэхэр адыгэ
лэпкыжъ бэлэх горэм шыщ-
хэу стхьаклэмэ кьылогъагъ,
кьуаджэми ыцлэ кьыралогъагъ,
ау сики-ли-розэм сиухыгъ —
кьэсшлэжыкьэрэл. Тыда ахэр,

Шыуапщ, кьуаджэмклэ зы-
щыщхэр?

— Ы... кы...хъыхъ... ым..., —
Шыуапщэ иджэуап зыщыфа-
ем кьежъэрэ пчэм джыри хэ-
кьуадэ.

Мыщ дэжыым Шыуапщэ ичэу
кьэлэпчъэшхо кылоклэ. Ма-
шинэр кьыдэзыфырэ нысэм
гуащэр кыкьлэлэджэ. Нысэр
гулэу кызыуцуклэ, жыбгъэ
тлэкуи кылыгыгъэм кьэлапчъэр
машинэм кьыреутэклэ.

— Вот, старая ведьма, на-
каркала..! Все делают здесь
мне назло.., — нысэ губжы-
гъэм гуцылэ гомылухэр кыкьлэло.

Нысэм кылорэр зэхимы-
хырэм фэдэу Мыхъуцыкы чыи
кьэлапчъэр ыубытыгъ. Благъэу

зэрэщысхэр нысэм кыригъа-
шлэ шлоигъоу гъэшлэбзэ макъэ
зыригъэшлызэ ащ зыфэгъазэ:

— Что, милый, с тобой?

Ой-ей-ей, и под глазом си-
ний! Такой ты дэхэ цыкы а
уилупши тоже разбитай... Ай-
яй-яй. Что это такое! Ну, что
это такое! Уебэджыгъэчка, да?

— Что, что, Махучик, мой
дурак вчера хотел воспиты-
вать меня... Теперь не очу-
хається, стонет лежит, — пщым
дэжъклэ мыплэу шъхъэ фешлы,
— представляешь, мой осел
лупит, а этот... козел ему
еще и поддакивал... — ма-
шинэм итлысхъажъэ нысэм
кызэредзэклы: — Я и ему
это припомню...

Мыхъуцыкы гъунэгъур ымы-
гъэукытэжъ шлоигъоу, зэхихы-
рэр кыгурымыло фэдэу зы-
кьешлы:

— Сьд сэлэ мыщ кыло-
рэр!? Тыдэ щилэгъухэра мыщ
псэушъхъэхэу зигугъу кышлы-
хэрэр?

— Тинысэ цыкы укылтапхэ-
ба! Плээгъурэба, ыналэ кылэ-
тэу сычигъаплээрэл. Янэ-ятэ-
хэм адэжъ зытэгъаглом ахэм
кьыралогъэн фэе адыгэ нысэ-
хэм пщымэ ацлэ кызэрэрамы-
лорэр. Джаш щегъэжъагъэу
загорэ а цлэ тедзэмклэ кы-
саджэ хъугъэ. Сэ хэгъэкли,
игуащи, или цлэ тедзэхэр афи-
шыгъ. Ащклэ чан, — гъунэгъоу
зыжэ кылузыгъэу кьедэлурэр
зылэгъуклэ, шыабэу Шыуа-
пщэ кыпегъэхъожы, — арэп,
урысыбзэклэ мэгушылэ пэе мыр
адыгэ нысэп пшлэшлэ, егъэшлэ-
рэ адыгэ шэн-хэбзэ дахэхэр
ыхъожынынэу!

КЪЭЗЭНЭ Юсыф.

(Къызыкълъыкlorэ
Юныгъом и 15-м

къыдэкыгъэ номерым ит).

Нартмэ машо ашыгъ сшо-шы джы, — сытегупшысыкы сэ, — ашыгъах къыбыбкылау, загъэфэбэжы джы, загъэфэбэжыхэмэ, Гъэгулэз-дахэм моу нарт лыгъобэжым сьд къыфиугупшысынэу къыпщыхъура? Кытеклошта, хъаумэ, къытемыклошта? Пшъэшъэжым иамал къыхышты, хъаумэ ихъоршэ-рыгъэ кыуачлэ имылэжышты?! — ...а смотри, какое у меня...

— Ты!.. Дура-ак!..
— А ты разуй глаза..
— А у меня, ахъам, еще вкуснее...

— Тембот Карагуланович... — нэмык! макъэми шъэожъы-емэ язэрэгъэжъот зыкыхегъэ-чэрагъо. Январ, шефыр ары, сшошлыш, сшъхъацышъо къе-гъэтэдджыжы.

«Дагуноков!..» — ыпэрэмэ афэдэп, мыр чыжъэклэ сыб-гъэгу къыдэлукыгъ, мыр хъуль-фыгъэ макъ. Хъабибэп — Январ, шефым, ымакъэ сшлэжы-гъэ, сшъхъацышъо къыгъэтэ-джыгъ. Зымафэ, мыщ сыкъэкло-ным ыпэклэ, Январрэ сэрырэ тичатэхэр къызэфитхыгъагъэх. Хъэрамыгъи хэслъхъагъэп, мы-рэуштэу еслагъ: «Илъэситфы хъужыгъэ, арыми ныдэлъфыб-зэр къыхэтымыгъафэу клас-схэр эклэ етэгъаджэхэба, сыда нэбзыкъуаехэр джыри зэрымы-разэхэр?» — «Адыгабзэм еты-мыгъэдженхэу арыба нэбзый-къуаехэр зыклэдэхэрэр, кыб-гурылорэба, Тембот Карагула-нович?» — «Урысыбзэр зэрэ-зэрагъашлэрэм фэдэу зэрамы-гъэшлэнэуи?» — «Ары, Тем-бот Карагуланович...» — «Ин-джылызыбзэми фэдэу?..» — «Ары, Тембот Карагуланович». «Нэмыцыбзэми фэдэу...» — «Ары, Тембот Карагуланович. Инджылызыбзэр цыф милли-он 400-мэ яныдэлъфыбз, мил-лиардым ехъу рэпсалэ, умы-шлэрэмэ сшлэрэп нах!» — Олахъэ, сипэлэжыи ешлэм а нэмыцмэ е инджылызмэ ады-гэбзэр зэрэзэрамыгъэшлэщтыр! — «Тэрэз, нэмыцхэр е ин-джылызхэр — адыгэхэп, Тембот Карагуланович!» Сьд «Кара-гулановича» мы стхаклүмнэлус луутэшъухагъэри — сыкъегъэ-губжыжыи икларыклэу сфэмы-щылэжъэу. А мыщ дэжым зыгорэ стамэ къытеулэ сшошл, ауужыпкъэрашъхэм.

Нарт лыгъуабэм илофыжхэр къызэхушъопцагъэх сьдми, мо гъэзетым ит великэ пролетар культурэ революцэм къыщи-гъаклэрэ щылэп, кло ар Кита-ир ары зиер, мыдрэр тэры, Адыгеир ары... Революцэ сэм-ркъэоп ар! «Тиклэзмэ тыбзэ (адыгабзэр) зэрагъэшлэнэу тыфаеп!» Ащ нахъ революцэ штагъо къэхъужынынэп! Арыми уахътам икупэгъу-шылупэ зы-дытырилонтлэщтым бэшагъэ зы-тырилонтлэгъахэр, зильэпкъ Тхэм ыгъэбэгъоных. Ныдэлъ-фыбзэм ику хъарзынэжъ нарт-мэ япшъэшъэжъ дигъэчъэхы-нэу зыхысапыр бэшагъэ, хъа-лэч-сэлэчэу.

— Тембот Карагуланович! Вы меня слышите?.. — Свет-лан, завым исекретарь, ары мыщ фэдиным къысаджэрэр. — Боже мой, кричу, кричу...

Мыщ къыклэлъыклоу Свет-ланэ къыстырипхъэнклагъэр сэ сыбзэ къызэрихъэу къэсложьын нахъ, нэмыкыбзэ егъэлыгъа-щэу мы чыплэм къыхэхъанэу фежъэшт. Емыкы къысфэзы-лэгъун критики къыкъокынкы

пшлэхэштэп. Щэджэгъошхэ шыгъор къэмысыгъ нахъ мы-шлэми, сыригъэблагъэу ылозэ, цэулуплэ мары сыкышлыгъ. Хъау, «пшъашъэхэр ары къы-клэлъэлухэрэр» ело. Дэхэщ ышызэ, игушылэхэр етлани къызэрехъокыжыи, тхъагъэ-пцлэу. Къеклы нахъ ар етлани, Светланэ зызэришлырэ шыклэ пстэури! Некло, некло, хъэй-напэба, хъау, псэклодхэба мо-уштэу пшъашъэхэр къыолъэл-хэу. Некло, некло, гъэшлэгъоны-шоп къытырагъэуцагъэр, ау мыхъамел, ямыхъамелэ лыи-тэныгъэ фэпшынба джы кло сыкыолъэлумэ! Моу чай-кофе тлэклу, ипзурэм фэдэу, тлэклу къыбдыщысхэмэ ашлоигъу ны-лэп. Ианэм тызызэдипэмытыс-

— Некло, некло, — слэнтэгъу къыубытыгъэу секъудыи. — «Щае къыддешъоми зыпари фэуагъэп» ало силофышлэгъумэ, — зышлорэмышлыжъ, хэкум къыкыгъэмэ гъэшлэгъонэп!»

Сшъхъэ къеджэлъыгъо: Дэгу-нэкъор, о къызэрэпшлэмышлэу лофыр кыхъэ-лыхъэу мыхэмэ пшлүзэпашышт; мардж, Лъэпшэ иуатэ хылыгъэ зэралоу, зымы о зыкъемыгъэгъэшэхъу! Нэпх къызытыралъхъагъэм сыфэд, зыхэсымышлэжъэу завым ип-чъэшъхъалу сыкъебакъо, кло, хъун, шы ихылыгъэ бзылфыгъэм лъэханэ. Силофшлэгъумэ ягушло стхаклүмнэлус къылоо.

— Пшлэшъ гъэхъу, Тембот, заведующым ащ фэдэ къэбар имылагъэклэ, синэузыр лъап!

тыриубгъуи, япллэнэрэ сабы-имклэ зэкпкъаджэу, акъылрэ кыуачлэрэ къызыхыгъотэжыи, Би-рамыкъомэ яордэ унэжъ Ас-лъанкоз лъапсэр щигъэпы-тагъ. Ихъылми джары зэра-шлоигъуагъэр. Шъаомэ нахъ зыкызалэтыклэ Лалыхъу ихэ-плэжыклэ загъазэмэ ашлоигъоу ары Къырымэтрэ Кэтайрэ, Аз-мэт ящэу, мытапэкклэ зэрэры-гушылэгъагъэхэр...

Жыпысэу сыкыгъэсыгъ. Сы-зэплэзм, адрэмэ ялыгъэу, Хъабибэ ишъхъаныгъупчъэ за-къохэр нэшлоупыцлэ ешлэхэрэм фэдэу, зэрэзэфэшлыгъэхэр къыспэшлофагъ. Ащ сигупшы-сэ етыгъэу Азмэт къысклэлъи-дзыжыгъэр тэрэз-тэрэзэу зэ-хэсхыгъэп, джау сегуцэфагъ

ЦУЕКЪО ЮНЫС

Дэгъунэкъо Тембот игумэклыплэхэр

(Романыклэм щыщ пычыгъохэр)

хъажыгъэр лэлшлэгъу хъугъэ, хъашхым» ало...

— Гъэшлэгъоны плохэрэр, Светлан, — пшъашъэм игушылэ сиынделъфыбзэкклэ къылэпыс-хы, — сыхъаклэп, сыешкэ-ешъуаклоп; сылэгъунэкло шъаоп, ым, кофер зэрэсикласэр зымы-шлэрэ шъухэтэп шъхъае, кофер ескъудыехэу уахътер згъэкло-ным сэ силоф тета!..

Мылчэдэжы мо Къэлэмгъэлэ Пчэгужым сыкызыэрэфехыгъэм нахы нахъ гузэжыгъу сты-рыжъ джы... бзылфыгъэмэ апашъхъэ!

Дэхэщым хэклы, гупсэ нэп-лэгъу шъоткло-латклэм пшъэшъэ къопцлэ пэщх-нэщхым сызэхы-регъэстыхъэ джы: «Уилофи игъо уфифэжышт, Тембот Карагу-ланович, — ело, — мы уза-жэрэр, Хъабиб Мышъэостэви-чыр, мэфитлүки къычлэхъажы-штэп...»

— Как мэфитлүки къычлэ-хъажыштэп?! Адэ сэры? — сыкыклатхэтэш, сымыбзэкли къыслуетхы, нахъ лъэш мыху-жынынэу. — «Щысыгу, сыкъэк-ло-жышт сэ» ылуи, къысилогъа-гъэба?!

— «Хозяйствэхэр къэтыуп-лэклүнэу тагъэклагъэшъ» ылуи, моу джыдэд къызтеожыгъэр. Гъусэхэр илэх. Пынджым илу-хыжыи джырэ фэдэм, сен-тябрэм, рагъажъэу хабзэба!

— Хэбзэ лофа адэ мы сэ сыкызыфэклауагъэр? — нэтым сигубжыхъагъэу сэ къыклэслоты-кыжыжы.

— Ежыри, Хъабиб Мышъэ-остэвичи, ышъхъэ фит пшлэшлэ? — адыгабзэм зыритыгъ Свет-ланэ. — Тизыкъуаджэ боу хъэ-дэщыхъэм фэд, ежъ ылауагъэр ары. Ежыр гуци сьд... партиер ары...

Стхъабылыпчэ къыпиутыгъэ-ти, «тизыкъуаджэу» зыфило-рэмклэ пшъашъэм сеупчыгъэп, зи сызфэежъ шылагъэп.

— къыхегъэхъожыи джыри Светланэ. — Мы Дэгъунэкъо цыклар, оры зыфилорэр, къы-зэрэгужьорэр ылоу, мырэуштэу къызэрэшъохушлэщтыр инэшъэ-уашъэ къыхэгъагъэщтын, нып-чэдэжы бгъэгүлэжыжыгъэ...

— Хъун, Светлан, неклэмэ, некло!.. — Портфельым фото-аппаратыр къыдэсхызэ, сэри гу теслыхъагъ.

Щэджэгъуашхэу зыфилауагъэр щэджэгъоу чай-кофе къодыгъэп, шампанскэ сэнэ чылэр сшъхъэ къелэпэсэклызэ, нахъ гушхо лэлланэуи сыхъугъэ, пшъашъэ-мэ, Хъабибэ ипшъашъэмэ, сакъыхэклыжыжыгъ.

Светланэ, сигъэрэхъатэу ылозэ, чыжъэклаеу сыкыгъэкло-тэжыжы.

Мэфитлү тешлагъ.

Пкъынэ-лынэ схэлъыжъэп мэшлэжышхом зэрымипхъожы-рэ: Гъуклэмыкъомэ яшыхъаф мэфитлүм сыкыхэклыгъэп. Бэми маклэми кышъо папклэу унэ-мэ аратэкъошт ятлэр сянэш-мэ сэри къадыдэсщыгъ. Зыс-фэгъэсысыжыжырэп. Ау насып силэу къычлэкыгъ, Азмэт, ся-нэшэу урыс совхозым агро-ном шъхъалэу щылэр «Моск-вич» цыклымклэ районым къа-клоти, сэри сыкызидицагъ. Аз-мэт иунагъоклэ Гудовичэ ста-ницэм зыщыпсэурэр бэшагъэ, чылэмкли ыгу щыл, мары къо-лэнышхомэ афэдэу кэпраз зыбгъу-зыпшлыр къафидцагъ. Куращэ дунаир фэхъужыгъэп-ти, «сэрэп, уинысэгъу ары лы-гъэкклэ къэсэзыгъэцагъэр», щы-гъэ Азмэт зигъэсэмэркъэуэз.

— А Шэнышлэ, — ылауагъ адрэм, тхъэр зэтэгъэм Марие елэгъу, иунэ кыкли гүлэжъэ, Аслъанкози къытхэлъэдагъ. Зэкларэи къызэхэтынэхы, тэ тигъогу тытэхъагъ. Силл Тхэм слыхыжыгъэмэ Гъуклэмыкъомэ яунэ сьд ишыхъажыи ыла-гъэп, клэлищмэ, псэхатлэу за-

нылэп: нэбзыйкъое ллэу Сы-быр, ГУЛАГ-м, кыкыжыжыгъэу зыфалорэм ишъыпкъаплэ рай-комым сыкышчыклэупчлэнэу тыгъуасэ сянэшхэр къызэрэсэ-лэлугъагъэхэр сыгу кыгъэклы-жынынэу фэягъэщтын. Тыгъуа-сэ шыхъафым ар къэбарклэ къызытхэхъэм, непэ шъхъае кызызэгъэшлэнэу сэри гушылэ ястыгъагъ, е, «ныпчыхъэ чы-лэм укложын хъумэ, зымыгъэ-кложыж, сэ уадэжъ сыкылу-хъажыштышъ» къысило шло-игъуагъэщтын. Арыштын сэлэ... тобэ! Азмэттхэри сельхозуправ-лением зэлүклэу щылэщтым кы-рагъэблэгъагъэх.

Бзылфыгъэмэ ащыщ члэс-лэгъуагъэп, сызэрэклорэм те-тэу завым дэжъ сьчлэхъагъ:

— Сыкызожыкылауагъ, Хъа-биб Мышъэостэвич, емыкы къысфэмышл.

— Жъэу тэджырэм шклэхъу къыфальфэу ало...

— Игъо хъугъэн фэе...

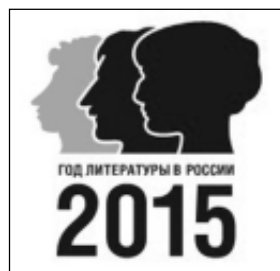
— Самбыр, моу отчетым кжежэхэщъ ...

Еплъ, джыри хъурэм! — еры-шыгъэ лупажъэр сыбгъэпэ члэгъ-клэ ечъэхыгъ стыр-стырэу. Сы-жэ къылуигъэзыгъэу сыщыт, нэбэ-набэу сепллы.

— Къэтлыс, ушымыт... — къысепллыгъэп, слэпэ къыубы-ти, тхэным зыритыжыжыгъэшъ ишыпкъ, ау ыгуклэ рэхъат хъу-рэм, джыри кысэмыпллэу кыхэхэбырымыкы.

— Оры, мэфитлүм о зи бгъэ-хъагъэба? Директэрыр къагъа-щи, ыпэрапшлэу тлэклу ыжэ лыхъу къыослон слозэ, мод-рэмэ сшъхъэ рафыжыжыгъ, — сэмэгүлэмклэ, лэхъуамбэмэ адэ-гъэнагъэу, «беломоры» ылыгъ, зэ зылуегъанэшъ зэрэ тлорэ екъудыи, псынклэу-псынклэу. Арыми лүгъом зыпари уигъэ-лэгъужыжырэп.

— Сьд згъэхъэн, бысымыр члэмысэу...

— Хъун, самбырыгу... — ынаплэхэр къылэтыхэрэп. — Мэшалахъэу пындж къабзэ чекмэ арыл...

Етлани къыклэупчлагъ:

— Сыхъатыр балэ хъугъа?..

— ...

Телефоныр къытеуагъ, труб-кэр Хъабибэ лаби къыпхъотагъ:

— Сыкъэдало ... А, ора, Чы-наз Бечевич! Къэсыухыгъ, мары къэсэхыи пэт ...

Мы нэгъэуплэлэгъу заулар ары нылэп тешлагъэр:

— ... Бгъу хъунклэ такъи-кыитф щэклэжыи, — къэслагъ, зыгорэ сыгуклэ згъэшлагъозэ.

Чыназ джы, сешъугъумэ сшлэ-рэп, цэулуплэ сшыгъэр: сы-дэу лыи бэлахъ хъугъэ мыр, Тхэм семыулки! Плопэн хъу-мэ, сыгу рыхъырэп. Зэрэхъу-рэмклэ, пынджыр ары джы пстэуми анахъ лофыр. Чыназ иягъэкклэ апэрэ мафэм силоф кыкыгъэгъышъ ари кыхэхъэ. Хъабибэ нэмык! ыгъэклауагъэми хъуныгъэ, хъашхым. Марышъ джыри завыр къылээхъагъ. Отчетэу мо физэхигъэуцорэр фычлэхъэмэ, ащ лыпытэу лофыр зэшлокыгъэ хъунэу плэ илэа?! Етлани сыгу кыхэо — Светланэ илауагъэу, «завым сьд илажъ?» — кыхэо шъхъае, къызэрэсалауагъэу, кызыхэк-гъэщырэп. «Дипломатичналоу...» Партием илофхэр джащ фэд зэрэгъэпсыгъэхэр — кыхъэ-лыхъаех. Ары, кызыхэкгъэ-щырэп, шъхъэусыгъо хъунэп зэсложыи, кэхъугъэмэ-хужыкы-гъэмэ. Егъэжыгъэу ушъхъэпэ-лэатэмэ зыгорэ плон, тлу горэ къыуаложыи, ящанэри, яплэ-нэри къызэкклэпыкылоных. Ары, пшлэн фэе — партием ирай-ком... О зыфэмылорэ кыпкъы-рафынкыи тлуи елэштхэп. «Унал-къомэ яклэлэцлыкы» шъхъае, пхъэнтлэклоу, хъау, креслэу зэ-рысыр ары, ошлэжымэ шлагъуа, ей-ей, сикъош... «Дипломатич-налоу» Январ Касимовичым зы-кылорэр сьдэу пшлэшлырэ о?

— Пындж бэгъуагъэ шъофмэ арыл оло о ащыгъум, Хъабиб!.. — члэгъчлэлэ илэу къэсэлэ сэ.

Ежъ мары къыпигъодзыжы-гъэр:

— Олэгъуба сызыхэтыр...

Мыхъу зымыхъужыжырэп мы мэфитлүм сянэшмэ, сянэшба — сипхорэлфэгъумэ сызэра-делагъэмклэ мыщ дэжым сы-клэгущлужыжыгъ нахъ, сыклэгъо-жыжырэп. Джы нэс сшлагъэп, чылэ гъунэм чылэпэлэпэшъох унэшхо шлагъор Лалыхъу зэрэщигъэуцугъэр. Ышнахыжъ-хэр, Цыпэрэ Кынэрэ, зыдэ-щысхэм пэчыжъ дэдэп. Унэгъо зытфы-зых азыфагу къыдэфэ нылэп. Унашъхъэм, Пшызэ кыб, Пашковскэм къыщищэфыгъэу гъурыжъ плыжъ тыраригъэлъ-хъагъ. Унэр заригъэигъэр мы гъэмафэу кылауагъэр ары. Нахъ чылэтагъэ къэхъумэ ылозэ ежа-гъэти, джы кышъор унэ клоцл-мэ, шыхъаф ышызэ, раригъэ-тэкъуагъ. Тыгъуас джы ар зи-ухыгъэр. Мыгъэрэмклэ ащ нахъ фэуклочыжыжыштэп. Ыгу ыгъэ-псыфыгъ: ошх къещыгъэми, ос къысыгъэми, зи сызыфэгумэ-кыжын силэп елошъ, Лалыхъу мэгущло.

(Джыри кыкылэпкылошт).

ОБЩЕСТВЕННЭ ЗЭХАХЬЭХЭР

Парламентым щедэлунхэу клэлъэлүх

Адыгэ Республикэм лъэпкь юфхэмклэ, лэклиб кээралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет иобщественнэ совет изичэзыу зэхэсыгъо Правительствэр зычлэт унэм щыкыуагъ. Общественнэ рэхъатныгъэр хэбзэ шапхъэхэм адиштэу кэухъумэгъэным цыфхэр зэрэхэлэжьэштхэм зэхэхэм щытегушылагъэх.

Общественнэ советым итхьаматэу Аристотель Спировым кызырлыуагъэу, нахьыпэклэ цыфхэм ярэхъатныгъэ кэухъумэгъэным фэшл народнэ дружинэхэр (ДНД) зэхаштэуагъэх. Урысыем шаштэгъэ унашъом кыпкырыкыхэзэ, ащ фэдэ законэу Адыгэ Республикэм шаштэшттым ипроект тегушылэнхэу зэлуклагъэх.

Тиреспубликэ и Лышхъэ ыкли Адыгеим иминистрэхэм я Кабинет я Администрации ипашэу Владислав Федоровыр, ащ игуадзэу Мэщлэкъо Хьамид, АР-м лъэпкь юфхэмклэ, лэклиб кээралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм ащырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет итхьаматэу Шхъэ-

лэхъо Аскэр, Адыгеим и Парламент иллыкыу Тамара Трепаинар, республикэм щыпсэурэ лъэпкьхэм яобщественнэ организациехэм япашэхэр зэхэхэм кышыгышылагъэх.

Лъэпкь общественнэ организациехэм ялэлүхэр кыдалыты, зэлуклагъур зэхашагъ. Владислав Федоровым зэрэхигъэунэфыкыгъэу, ДНД-хэм яюфыгъохэм Урысыем ишъолъырхэм ащытегушылагъэх, хэбзэ шапхъэхэм кыпкырыкыхэзэ унашъохэр аштагъэх. Хэкужэ Адам, Цундышк Заурбий, Кобл Сергей, нэмыкхэм зэхэхэм кызырэхъагъэщыгъэу, Адыгеим лъэпкьэу исхэм яшенхэбзэхэр, язэпхыныгъэхэр кызыдэпллытэхэклэ, народнэ дружинэхэм гумэклыгъо юфыгъохэр кызыдахьынхэмклэ шынагъо цыл.

Къээзэкъ шьуашэр зыщыгъым

клэ уапэуцун фæе. Хэкужэ Адамэ иупчлэхэр щылэныгъэм кыыхыгъэх.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Чэчэным, Ингушетием ДНД-м фэгъэхыгъэ юфыгъохэм ащатегушылагъэх, ау унашъо хэхыгъэхэр ащашагъэп. Лъэпкь зэмызэгъыныгъэхэр ДНД-м кыыхэклынхэ ыльэ-кыштэу алытэ. Полицием икыулыкыушлэхэм тиурамхэм, общественнэ зэхэхъаплэхэм рэхъатныгъэр къащаухъумэ. ДНД-р лые хуштэу кэгушылагъэхэм алытэ.

Къуаджэ Аслъан щылэныгъэр дэгъоу кыгурэлэ. Адыгэ Республикэм иветеранхэм, Улэшыгъэ Къуачлэхэм, хэбзэхъумэкло организациехэм ятхьамат. СССР хэгъэгум опытуу илагъэм ар кытегушылагъ. ДНД-м джырэ уахътэ гъэпсыклэу фашырым щыклагъэхэр фэхъухэу, бырсырхэр кызыдихышхтхэу ылытагъ.

Къээзэкъхэм фытыныгъэ башэ аратызэ, шьуашэхэр ащыгъэу дежурствэр тиурамхэм ащахыштэу зылытагъэхэм ащышых Хэкужэ Адамэ, Бэгъушэ Адамэ, Кобл Сергей, Цундышк Заурбий, нэмыкхэри.

Мыекъуапэ икыээзэкъхэм япашэу Александр Даниловым кызырлыуагъэу, тикъалэ кышышхыгъ, щэпсэу. Бырсыр кызыпкылын ыльэклышт юфыгъом непэ икыоу улъымыплэмэ, неущ хушттыр кэшлэгъуаеу ело.

Зэлуклагъум хэлэжъагъэхэм яеплыкылэхэр кыралотыкыгъэх. Шхъэлэхъо Аскэр кылуагъэм дырагъашти, республикэм и Парламент мы юфыгъом щытегушылэнхэр нахышлуклэ алытагъ.

Сурэтыр зэхэхэм кышытетхыгъ.

адыгэ шьуашэр зыщылэнышхэа гоуцощтыр, дежурствэр зыхыштыр? Мыхъо-мышлагъэхэр зезыхъагъэу алытэрэр полицием ащэн фæеу е агъэпщынэным фэшл нэмык юфыгъохэр дызэрэхъанхэ хъумэ, ДНД-м хэтхэм зегурымы-юныгъэ азыфагу кыхъан ыльэ-кышт.

Рэхъатныгъэм иухъумаклох

Къэндзалхэм якультурнэ обществэу «Дуслыкы» ипашэу Алям Ильясовым изэфэхысыжхэм къахигъэщыгъ тиреспубликэ рэхъатныгъэ зэрилъыр. Бырсыр кызыхэклышт юфыгъохэм акылы-

ДЗЮДО

Дышъэм пэчыжъагъэп

Урысые Федерацием дзюдомклэ изэнэкъокъу Красноярскэ щыкыуагъ. Адыгэ Республикэм ибэнаклоу Шъэоцлыкы Рустам купэу зыхэтыгъэм ятлонэрэ чыплэр кышыдыхыгъ.

Джыракъые шаплугъэ Р. Шъэоцлыкыр килограмм 73-м нэс кэзыщэчырэмэ ябэныгъ. Пэшлорыгъэш зэлуклагъухэм теклоныгъэр къащыдыхыгъ. Дышъэ медалым фэгъэхыгъэ бэнэгъур Рустам дэгъоу ригъэжъагъагъ, ау Сыбыр кыкылыгъэ спортсменым теклон ыльэкыгъэп. Тыжын медалыр Шъэоцлыкы Рустам кыфагъэ-шъошагъ.

Р. Шъэоцлыкым, ащ иапэрэ тренерэу Акъущ Мыхъамодэ, тренер-клэлэегъаджэу Беданэкъо Рэмэзан, Адыгеим дзюдомклэ ифедерации тафэгъушлэ. Тибэнаклохэм ямедальхэм ахагъэхъонэу афэтэлэ. Сурэтым итыр: **Шъэоцлыкы Рустам.**

ФУТБОЛ

Я 9-рэ зэлуклагъухэр

Купэу «Кыблэм» хэт футбол командэхэм я 9-рэ ешлэгъухэр Юныгъом и 14-м ялагъэх. Зэлуклагъухэр зэраухыгъэхэр зэтэгъапшэх.

Ешлэгъухэр

«Спартак» — «Биолог» — 0:0, «Динамо» — «Ангушт» — 1:0, «Мэшыкы» — «Афыпс» — 0:1, «Терек-2» — «Алания» — 3:0, МИТОС — СКА — 1:0, «Астрахань» — «Черноморец» — 1:0, «Зэкъошныгъ» — «Краснодар-2» — 1:2. Я 10-рэ зэлуклагъухэр Юныгъом и 21-м зэхаштхы.

Нэклубгор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзышагъэр ыкли кыдэзы- гъэклырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкь юфхэмклэ, лэклиб кээралхэм ащыпсэурэ тилъэпкьэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли кэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыхэшылэр:

385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэклыжъ зыхырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

Урысые Федерацием хэутын юфхэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыкли зэлы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темуыр-Кавказ чыплэ гъэларышлэп, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зышыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмкли

пчъагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 887

Хэутыным узчыкЛэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъатыр 18.00 ЗышыкЛэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхъалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шхъалэм иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкъо

Саид

Пшъэдэклыжъ

зыхырэ

секретары

Жаклэмыкыо

Аминэт